

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Høringsssvar til NOU 2020:3 – Ny lov om universiteter og høyskoler

Dato: 04.06.2020

Innhold

.....	1
Innledning	3
Kapittel 8 - Myndighetenes styring av universiteter og høyskoler	3
Kapittel 9 - Strukturen i regelverket	4
Kapittel 10 - Universitets- og høyskolelovens virkeområde	5
Kapittel 11 - Formål	5
Kapittel 12 - Oppgaver	6
Kapittel 14 - Norsk som fagspråk	7
Kapittel 15 - Akademisk frihet	7
Kapittel 17 - Opptak	8
Kapittel 18 - Gratisprinsippet	11
Kapittel 19 - Studentenes læringsmiljø	12
Kapittel 20 - Studentrepresentasjon	18
Kapittel 21 - Undervisning, vurdering, sensur, klage på eksamen og utstedelse av vitnemål	20
Kapittel 22 - Fusk, falskt vitnemål og uredelig opptreden	26
Kapittel 23 - Politiattest og skikkethet	27
Kapittel 25 - Ph.d-kandidater	27
Kapittel 26 - Klage på andre vedtak enn eksamen	28
Kapittel 27 - Styret og den daglige ledelsen	28
Kapittel 28 - Ansettelse	30
Kapittel 29 - Akkreditering og tilsyn	32
Kapittel 30 - Fullmakt til å opprette egne studietilbud	33
Kapittel 31 - Godkjenning av utdanning	33
Kapittel 32 - Mastergradsforskriften	34
Kapittel 33 - Private universiteter og høyskoler - økonomisk tilsyn med mer	34
Kapittel 34 - Behandling av personopplysninger	34
Kapittel 35 - Diverse bestemmelser i universitets- og høyskoleloven	35
Kapittel 36 - Studentsamskipnadsloven og -forskrift	36
Kontaktpersoner	38

Innledning

Norsk studentorganisasjon takker for muligheten til å svare på høring om NOU 2020: 3 - Ny lov om universiteter og høyskoler.

Vi har strukturert svaret vårt kapittelvis slik det fremkommer av utredningen. For oss er det viktig at denne utredningen leder til et tydelig lovverk som ivaretar studentenes rettigheter og er brukervennlig, ved at det er lett å få oversikt over egne rettigheter og plikter som student. Våre kommentarer er i hovedsak knyttet til forslagene utvalget kommer med i utredningen, og vi refererer til den nye foreslåtte lovteksten.

Kapittel 8 - Myndighetenes styring av universiteter og høyskoler

Utvalgets overordnede forslag til myndighetenes styring:

- Myndighetenes styring av universitets- og høyskolesektoren bør samlet sett bli noe mindre enn i dag.
- Institusjonene bør i større grad samordne seg og gjøre prioriteringer som samlet sett møter samfunnets behov.
- Universiteter og høyskoler skal fortsatt være rammefinansiert, men finansieringssystemet bør vurderes i lys av blant annet mål om livslang læring.

Utvalgets forslag til § 3-1. Styrets ansvar:

- En ny lovbestemmelse om at pålegg og instruksjoner til universiteter og høyskoler må gis skriftlig.

Utvalgets forslag til § 3-1. Styrets ansvar:

- En ny lovbestemmelse som presiserer at styremedlemmer skal opptre uavhengig, for å klargjøre at departementet eventuelt må instruere institusjonen gjennom styret som kollegialt organ.

Utvalgets forslag til § 3-14. Eiendomsforvaltning:

- De institusjonene som fortsatt ønsker å forvalte egen eiendom, kan gjøre det.

Utvalgets forslag til videre arbeid med styringspolitikk:

- Departementets gjennomgang av styringspolitikken skal også vurdere styringsaktiviteter overfor private høyskoler.
- Departementets gjennomgang av styringspolitikken skal gjøres i tett sammenheng med oppfølging av forslaget til ny universitets- og høyskolelov.

NSO støtter utvalgets forslag vedrørende myndighetenes styring av universiteter og høyskoler.

Universitet- og høyskolesektoren kan i dag oppfattes som lite samordnet og med mange ulike prioriteringer mellom institusjonene. NSO tror, i likhet med utvalget, at hele sektoren vil tjene på en enda større samordning mellom de ulike institusjonene og at de kan gjøre samlede vurderinger opp mot samfunnets behov og politiske målsetninger.

NSO ser positivt på at lovbestemmelsene om at eventuelle pålegg og instruksjoner skal gis skriftlig, men ønsker at dette skal være offentlig på lik linje med rundskrivene som presenteres sammen med statsbudsjettet hvert år. Presisering av styremedlemmers opptreden i det kollegiale organet er noe vi ser positivt på. Disse to bestemmelsene kan bidra til mindre forvirring og tydeliggjøring av de ulike partenes rolle.

Dagens finansieringssystem trenger en helhetlig gjennomgang, der man ser på alle parametere i lys av nye målsetninger sektoren har fått og må rapportere på. NSO støtter dermed utvalget i at finansieringssystemet må opp til en helhetlig vurdering. NSO krever at finansieringssystemet må være utviklet på en slik måte at det styrker kvaliteten i forskning, undervisning og formidling. Arbeidet med finansieringssystemet bør gjøres i fellesskap av et partssammensatt utvalg og bør ha som mål og gjøre systemet enklere.

NSO støtter utvalget på at de institusjoner som ønsker det fortsatt skal kunne forvalte egen eiendom. Noen institusjoner trenger friheten dette gir til å utvikle utdanningstilbud og for å nå strategiske forskningsmål.

Utvalgets forslag til gradsforskriften:

Et flertall i utvalget foreslår:

- Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (gradsforskriften) videreføres som i dag.
- Kunnskapsdepartementet skal jevnlig vurdere hvilke utdanninger det er hensiktsmessig å forbeholde enkelte institusjoner.

Et mindretall i utvalget foreslår:

- Departementet skal ikke gjennom gradsforskriften avgjøre hvilke institusjoner som kan tilby bestemte utdanninger.

NSO støtter flertallets forslag til videreføring av gradsforskriften da vi deler synet på at denne bidrar til en nasjonal styring av sentrale utdanninger og hindrer uhensiktsmessig konkurranse mellom utdanningsinstitusjoner.

NSO mener det ligger i Kunnskapsdepartementets plikt å regulere nasjonale behov for forskjellige utdanninger. Når departementet tildeler studieplasser og ressurser må dette baseres på regionale kompetansebehov, kvaliteten på studier og kostnadsnivå.

Vi har det siste tiåret sett at sektoren ikke klarer å ha arbeidsfordeling seg imellom. Vi trenger derfor en styring som sørger for at vi ikke smører ressurser tynt utover. Det er derfor nødvendig med avgrensninger rundt hvem som får drive med hva.

Kapittel 9 - Strukturen i regelverket

Utvalgets anbefaling:

- Det settes i gang et arbeid med å gjennomgå sentrale og lokale forskrifter under universitets- og høyskoleloven.

NSO støtter denne vurderingen.

Norsk studentorganisasjon mener det er utfordrende å vurdere denne delen av lovteksten uten en gjennomgang av de mest sentrale og relevante forskriftene til loven, slik det stod i mandatet til lovutvalget.

Vi er derfor enige med utvalget om at det er behov for å gjennomføre en samlet gjennomgang av forskriftsregelverket.

Utvalgets forslag:

- Beholde dagens ordning der universitets- og høyskoleloven er en rammelov.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO støtter utvalgets vurdering i at mengden forskrifter, både sentrale og lokale, rammeplaner, rundskriv og tolkninger gjør regelverket uoversiktlig og vanskelig tilgjengelig for mange av de som skal bruke det. Vi mener den nye strukturen utvalget har foreslått i større grad øker brukeropplevelsen. Vi støtter derfor overordnet den foreslåtte strukturen, hvor universitets- og høyskoleloven er en rammelov. På denne måten ivaretar vi studentenes rettssikkerhet ved at det settes en ramme for utdanningsinstitusjonene, men hvor det er institusjonene selv som skal ta de faglige vurderingene.

Kapittel 10 - Universitets- og høyskolelovens virkeområde

Utvalgets forslag til § 1-2. Lovens virkeområde:

- Lovens bestemmelse om virkeområde videreføres, med noen mindre språklige endringer.

NSO støtter utvalgets forslag.

Lovens virkeområde angir både hvilke utdanningsinstitusjoner, og hvor de kan tilby utdanning for at de skal falle under lovens virkeområdet. Hensikten med dette er å stille visse krav til de institusjonene som tilbyr utdanning som faller inn under denne loven. Utvalget uttaler i utredningen at de mener det norske systemet for akkreditering fungerer tilfredsstillende, og at NOKUT må kunne kontrollere kravene til kvalitet og gjør i dag dette gjennom tett kontakt med institusjonene og deres studenter. Den norske modellen for kvalitetssikring innebærer at NOKUT er det eneste organet som kan akkreditere høyere utdanning i Norge.

Vi stiller oss bak utvalgets vurdering om å videreføre lovens bestemmelse om virkeområde.

Kapittel 11 - Formål

Utvalgets forslag til § 1-1. Formålet med universiteter og høyskoler:

- En ny formålsparagraf i fire ledd. Hovedinnholdet er at universiteter og høyskoler skal frembringe og spre ny kunnskap, bidra til høyt kompetansenivå og danning, bygge på og fremme forståelse for grunnleggende humanistiske verdier og bidra til en bærekraftig utvikling.
- Ny formålsparagraf knytter institusjonene tettere til deres betydning for samfunnet, den enkelte og det verdigrunnlaget samfunnet bygger på.

NSO støtter utvalgets forslag om å endre fokuset i formålsparagrafen fra oppgaver som universiteter og høyskoler skal ha, over til det faktiske formålet med høyere utdanning.

NSO mener at akademias samfunnsansvar er å gi utdanning og danning, være en aktiv part i samfunnsdebatten og utfordre etablerte sannheter og maktstrukturer gjennom et

kunnskapsbasert offentlig ordskifte. Akademia har derfor en sentral rolle i å finne løsninger på dagens og fremtidens utfordringer, samt sikre en bærekraftig utvikling.

Vi støtter derfor utvalgets forslag om at formålsparagrafen bør omtale akademias samfunnsansvar ved å være en aktiv part i samfunnsdebatten, og for å frembringe og spre ny kunnskap, dannelsesaspektet, fremme forståelse for grunnleggende humanistiske verdier og bidra til en bærekraftig utvikling.

Utvalgets forslag til § 1-1. Formålet med universiteter og høyskoler.

- Formålsparagrafen bringes på linje med formålsparagrafene i barnehage- og opplæringslovene, ved å inkludere en henvisning til verdigrunnlaget for universiteter og høyskoler.

NSO støtter utvalgets forslag.

I barnehage- og opplæringsloven fremhever formålsparagrafen sentrale kjerneverdier som vi verdsetter i det norske samfunnet, som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, likeverd, demokrati, likestilling og vitenskapelig tenkemåte. Vi mener derfor det er riktig å befestet en formålsparagraf for universitets- og høyskoleloven som viser til de samme verdiene.

Utvalgets forslag til kapittel 1 Formål og virkeområde:

- Det skilles tydeligere enn dagens lov mellom universiteters og høyskolelens formål og deres oppgaver

NSO støtter utvalgets forslag.

Vi mener det er viktig at Universitets- og høyskoleloven tydelig avklarer hva som er formålet med universiteter og høyskoler, og at oppgavene skal reflektere dette formålet.

Kapittel 12 - Oppgaver

Utvalgets forslag til § 2-1. Institusjonenes oppgaver:

- En ny bestemmelse om universiteters og høyskolelens oppgaver.
- Ny bestemmelse om institusjonenes oppgaver kalles «Institusjonenes oppgaver», som er mer presist enn «Institusjonenes virksomhet» i dagens universitets- og høyskolelov § 1-3.
- Bestemmelsen om effektiv ressursbruk og tilførsel av eksterne ressurser i dagens universitets- og høyskolelov § 1-3 bokstav c videreføres ikke.
- At universiteter og høyskoler skal bidra til livslang læring, i tillegg til etter- og videreutdanning, inkluderes i bestemmelsen om oppgaver.
- Plikten til å samarbeide med andre aktører gjøres generell, ved at ingen samarbeidsaktører er nevnt særskilt i loven.
- Å skille tydeligere enn i dagens lov mellom universiteters og høyskolelens formål og deres oppgaver.
- Øvrig innhold i dagens universitets- og høyskolelov § 1-3 videreføres.

NSO støtter utvalgets forslag til ny bestemmelse om oppgaver, med unntak av å legge til livslang læring i punktet om etter- og videreutdanning.

I vårt hørings svar til Markussen-utvalgets NOU skrev vi følgende om begrepet "livslang læring":

“NSO har lenge sett behov for tydeligere rammer og begrepsavklaringer for etter- og videreutdanning. Det er NSO sin oppfatning at bruken av begrepet “livslang læring” - LLL - vil være mer forvirrende enn dagens EVU-begrep. Livslang læring gjør det, etter vår oppfatning, uklart hvem som faktisk er ordinære gradsstudenter, og hvem som benytter seg av EVU-tilbud. NSO mener at for å sikre et lovverk som er mulig å håndtere, og som ikke skaper forskjellsbehandling, er det behov for mer avgrensning. All utdanning er, som kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring viser, livslang læring. Å gå over til å bruke begrepet livslang læring i stedet for etter- og videreutdanning vil etter vår mening fungere enda dårligere enn EVU, livslang læring inkluderer all læring fra grunnskole av.”

NSO opplever fremdeles at dagens EVU-begrep er forvirrende, og at “livslang læring” ikke bidrar til å skape tydelige rammer. Utdanning er utdanning, slik Aune-utvalget skriver, men med begrepet “livslang læring” opplever NSO at det i ulike sammenhenger kan bli utfordrende å skille mellom grunnskole, videregående opplæring, fagskoleutdanning eller høyere utdanning. Det er spesielt forvirrende fordi utvalget foreslår å legge til livslang læring, i tillegg til EVU-begrepet. NSO mener dette vil styrke forvirringen i sektoren omkring hva som er etter- og videreutdanning.

Forslag til lovtekst:

Bevare dagens lovtekst.

Kapittel 2 Virksomhet og ansvar

§ 2-1. Institusjonens oppgaver

c) bidra til etter- og videreutdanning

Kapittel 14 - Norsk som fagspråk

Utvalgets forslag til § 2-2. Ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk:

- Dagens ordning med en egen lovbestemmelse om ansvar for utvikling og vedlikehold av norske fagspråk videreføres.
- En rett til å få eksamensoppgavene på den målformen studentene ønsker lovfestes.

NSO støtter utvalgets forslag

Institusjonene må med denne bestemmelsen fortsette arbeidet med å videreutvikle og vedlikeholde det norske fagspråket. Ved å sørge for at alle studenter har rett til å få eksamensoppgaven på den måten studentene selv ønsker oppnår vi at studentenes språklige identitet opprettholdes.

Kapittel 15 - Akademisk frihet

Utvalgets forslag: § 2-4. Faglig frihet og ansvar:

- Universiteter og høyskoler skal fremme og verne om akademisk frihet, og om de ansattes utøvelse av denne

NSO støtter delvis utvalgets forslag.

I utredningen understreker utvalget at ledelsen på alle nivåer ved institusjonen har ansvar for å støtte og beskytte ansatte som opplever svertetekampanjer, hets, mobbing eller lignende etter å ha benyttet av seg sin akademiske yringsfrihet. Videre i utredningen forklarer utvalget at den akademiske friheten ikke gjelder studenter da de ikke har stadfestet forskerkompetanse. Likevel mener utvalget at akademisk frihet skal gjelde for studenter dersom deres akademiske arbeid lever opp til *anerkjente praksiser og standarder i academia.*

NSO støtter en lovfesting av den enkelte forsker sin akademiske frihet, men vi mener at det er svært uheldig å kun presisere *ansatte* i lovteksten. All forskning skal være av anerkjent praksis og akademisk standard, uavhengig om man er ansatt eller student, derfor må studenter nevnes i lovteksten. Så lenge forskningen lever opp til disse kriteriene, må både ansatte og studenter være beskyttet av den akademiske friheten. Et velfungerende academia innebærer at vitenskapelig ansatte og studenter kan forske, uttale seg og organisere seg fritt.

Forslag til ny lovtekst:

§ 2-4. *Faglig frihet og ansvar*

Universiteter og høyskoler skal fremme og verne om akademisk frihet, og om de ansatte og studenter som utøver denne.

Utvalgets forslag til § 2-4. *Faglig frihet og ansvar:*

- Å videreføre øvrig innhold i dagens bestemmelse § 1-5 om faglig frihet og ansvar.

I forarbeidet drøfter utvalget muligheten for å presisere at den akademiske friheten også gjelder ved samarbeid med myndigheter og private aktører i inn- og utland. Utvalget kom frem til at dagens bestemmelse, med de suppleringsene som er foreslått, er tilstrekkelig. Dette mener vi er uheldig i en tid hvor utdanningsinstitusjoner over hele verden er under press fra autoritære myndigheter.

Utvalget drøfter selv i utredningen at selv blant våre samarbeidspartnere, er det ferske eksempler på at både enkeltakademikere, fagområder og akademiske institusjoner utsettes for sanksjoner fra styresmaktene. I flere østeuropeiske land er kjønnsstudier under press fordi det utfordrer verdiene til makthaverne.

Selv om den akademiske friheten står sterkt i Norge, både kulturelt og i loven, må den også sikres utenfor rikets grenser. Vi mener at den akademiske friheten vi har i Norge må fremmes ved inngåelser og oppfølging av alle formaliserte samarbeidsavtaler.

Likevel vil vi si oss svært fornøyd med at utvalget enda deler Underdalutvalgets forståelse av akademisk frihet og ønsker å videreføre den lovfestede plikten universiteter og høyskoler har for å fremme og verne om den. Det er også svært positivt at betydningen av akademisk frihet for den ansattes forskjellige roller som forsker, underviser og formidler videreføres.

Forslag til ny lovtekst:

§ 2-4. *Faglig frihet og ansvar*

Institusjonene har en plikt til å sikre at akademisk frihet også gjelder i samarbeidsavtaler med offentlige og private aktører i inn- og utland

Kapittel 17 - Opptak

Utvalgets forslag til § 6-1. *Krav om generell studiekompetanse (dagens § 2-1 i opptaksforskriften):*

- Reglene i lov og forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til høyere utdanning videreføres.
- Departementet bør i samarbeid med utdanningsinstitusjonene vurdere om generell studiekompetanse gjør en søker tilstrekkelig forberedt.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener at generell studiekompetanse fortsatt skal være grunnlaget for opptak til høyere utdanning. Vi støtter også noen unntak fra dette, som vi kommer tilbake til senere i høringssvaret. Til utvalgets argumentasjon ønsker vi likevel å påpeke et par ting. Utvalget bruker mye tid på å presentere fakta omkring frafall i høyere utdanning. Vi er enig med utvalget at det er en sammenheng mellom karakterer fra videregående opplæring, differensiert opptakskrav og omfanget av frafall og gjennomføring i høyere utdanning. Det vi mener utvalget likevel har oversett er hva som påvirker karakterer i videregående skole. Allerede tidlig i utdanningsløpet er det tydelig for elevenes prestasjon hvorvidt begge foreldrene har høy utdanning. Både høy sosial bakgrunn og gode karakterer fra videregående minsker risikoen til frafall ifølge utvalgets utdrag av NIFUs arbeidsnotat *Årsaker til frafall i høyere utdanning*. Høyt utdannede foreldre og høy sosial bakgrunn øker også sannsynligheten for å få gode karakterer.

Dette henger også sammen med utvalgets forslag om at departementet bør i samarbeid med utdanningsinstitusjonene vurdere om generell studiekompetanse gjør en søker tilstrekkelig forberedt. Dette kan være veldig nyttig for å forbedre opptakssystemet i Norge. Likevel er det viktig for NSO å påpeke at hvilke perspektiver en tar med seg inn i en slik utredning har noe å si for resultatet. Utvalget skriver at de ikke mener at problemer knyttet til frafall i høyere utdanning kan løses ved å heve opptakskravet til høyere utdanning. Videre mener utvalget at en endring i kunnskapsforvaltningen i grunnskole og videregående skole må skje i samarbeid med høyere utdanning. Det samme gjelder hvis departementet ønsker å se på generell studiekompetanse. Skulle dette blitt endret er det viktig å se på hele utdanningsløpet og ikke hvert enkelt ledd separat. Den kunnskapen og kompetansen barn tilegner seg gjennom utdanningsløpet, helt fra barnehagen, har påvirkning på studentene som får opptak til høyere utdanning.

Utvalgets forslag om å stryke dagens § 7-9 i opptaksforskriften:

- Bestemmelsen om tilleggspoeng til det underrepresenterte kjønn som i dag følger av opptaksforskriften § 7-9, foreslås ikke videreført.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO mener at midlertidig tilleggspoeng til det underrepresenterte kjønn fortsatt skal være en del av opptaksforskriften § 7-9.

Tilleggspoeng til det underrepresenterte kjønn gir et bedre kjønns mangfold i studentgruppene. Får begge kjønn mulighet til å prege utdanningene styrkes kvaliteten på innholdet i utdanningen. Dette virker positivt på læringsutbytte fordi fagutviklingen i større grad tilpasses det samfunnet utdanningen skal virke innenfor. Videre er et av målene å skape endringer i det kjønnsdelte samfunnet i Norge. Ut fra et større samfunns perspektiv er kjønnsblandede studentmasser et gode. Akkurat som vi trenger kvinnelige teknologer til å sette sitt preg på innovasjons- og teknologiutviklingen, trenger vi mannlige psykologer og sykepleiere. Utdanningens bidrag til samfunnsutviklingen styrkes når studentmassen er kjønnsbalansert. I dette ligger også at de som utdanner seg bør gjenspeile samfunnet. Dette har sammenheng med tillit til utdanningssystemet. Kjønnsbalanserte miljøer bidrar til å utjevne det kjønnsdelte arbeidslivet. Kjønnsbalanse i studievalg vil ha en positiv effekt på lønnsutjevningen mellom kvinne- og mannsdominerte fagområder. Men vi er samtidig enig med utvalget i at dette skal være et midlertidig tiltak. Tilleggspoeng vil ikke alene kunne skape de endringene vi ønsker i arbeidslivet, og det er behov for å gjøre tiltak i hele utdanningssystemet, fra barnehage til høyere utdanning. Kjønnsbalanse i studentmassen virker positivt på kvaliteten i utdanningen.

Videre mener NSO at tilleggspoeng til det underrepresenterte kjønn oppfyller forholdsmessighetskravet i likestillings- og diskrimineringsloven. Dette er et av tilfellene der samfunnet bør kunne særbehandle ett kjønn fremfor et annet for å oppnå større grad av likestilling mellom kjønnene på et overordnet nivå, og dermed jevne ut strukturelle forskjeller i

samfunnet. Tilleggs poeng betyr å legge til ett eller to poeng på toppen av de karakterpoengene fra vitnemålet, dette får størst påvirkning på de studiene med et høyt snitt fra før, som profesjonsstudiet i psykologi eller noen ingeniørstudier. Alle søkere som får opptak til disse studiene er allerede like kvalifiserte, med generell studiekompetanse, men konkurrerer på karakterpoengene på vitnemålet.

Angående EU-problematikken utvalget løfter er NSO enige i utvalgsmedlem Bergstrøm i sin merknad til dette. Videre vil vi påpeke at det er uenighet omkring dette spørsmålet: Professor og prodekan ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, Vibeke Blaker Strand, har uttalt at det ikke er åpenbart at ordningen med kjønns poeng bryter med EU/EØS- rett¹.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-9. *Tilleggs poeng for det underrepresenterte kjønn*

(1) For å jamne ut forskjeller og oppnå meir likestilling mellom kjønn, kan departementet for enkelte utdanningar fastsette at søkjarar av det kjønn som er klart underrepresentert blant studentar på eller yrkesutøvarar frå vedkommande utdanning, skal ha inntil 2 tilleggs poeng for ein avgrensa periode.

(2) Det blir berre gitt tilleggs poeng der det er godtgjort at andre verkemidlar ikkje har ført fram. Om erfaringar fra tidlegare opptak synleggjer at tilleggs poeng kan resultere i for låg representasjon av eit kjønn, kan ein vurdere om det kan innførast spesielle tiltak.

(3) Ein søknad om å nytte tilleggs poeng må mellom anna innehalde ein vurdering av kvifor ein vil ha tilleggs poeng eller kvotar, jf. § 7-3 (Spesielle kvotar). Vurderinga må omfatte både kva kjønnsbalansen på studiet og i yrket er no, og kvifor det er viktig med god kjønnsbalanse i den aktuelle utdanninga. Ein må også vurdere omsynet til samfunnet og brukarane i et kjønns perspektiv. Søknader skal omfatte start og slutt punkt for tiltaket.

Utvalgets forslag til dagens § 3-2 i opptaksforskriften:

- Bestemmelsen om dispensasjonsvurdering for søkere uten generell studiekompetanse som i dag er hjemlet i opptaksforskriften § 3-2 foreslås videreført i loven med den endring at denne vurderingen ikke begrenses til søkere under 25 år slik dagens bestemmelse gjør

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enige med utvalget om at opptak med dispensasjonsregelen og opptak på grunnlag av realkompetanse er til stede av to ulike hensyn og at de derfor ikke kan være to overlappende ordninger for de under og over 25 år. NSO støtter derfor utvalget i å ikke begrense dispensasjonsvurdering til søkere under 25 år.

Utvalgets forslag om å stryke dagens § 7-13 i opptaksforskriften:

- Bestemmelsen om særskilt vurdering av søkere med generell studiekompetanse som i dag følger av opptaksforskriften § 7-13, foreslås ikke videreført.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

Hensikten med bestemmelsen er å ivareta søkere som ikke har hatt mulighet til å vise sine egentlige ferdigheter i løpet av videregående opplæring, ved å gi dem en rett til særskilt vurdering. NSO er ikke uenig i at en prosess rundt særskilt vurdering er mer krevende enn

¹ <http://kifinfo.no/nb/2020/03/forslag-om-kutte-kjonns-poeng-er-omstridt>

andre typer opptak. At det er nødvendig med tettere oppfølging og tidkrevende arbeid rundt prosessering av dokumentasjonen. Dette endrer likevel ikke formålet med bestemmelsen om særskilt vurdering. Bestemmelsen er laget for å ivareta en sårbar gruppe, søkere som ikke har hatt mulighet til å vise sine egentlige ferdigheter i løpet av videregående opplæring.

Unit har opplyst at særskilt vurdering er en ordning som er aktuell for svært få søkere. At det er så få søkere, det er forståelig. I 2017 fikk bare 23 av 1807 søkere opptak basert på særskilt vurdering. Det er en ordning som har gitt disse 23 og mange flere muligheten til å få opptak til høyere utdanning, selv om de ikke fikk det de hadde rett på i videregående skole.

Utvalget skriver at hvis en uteksaminert elev, som mener en selv ikke har mottatt tilstrekkelig tilrettelegging etter gjeldende regelverk i opplæringsloven, kan klage over det. NSO vil påpeke at det er mulig i dag også, men det gir en ikke mulighet til opptak til høyere utdanning.

NSO mener at det skal tilrettelegges for opptak på særskilt grunnlag til alle studier i høyere utdanning, uavhengig av fagområde og studienivå.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-13. Rangering på grunnlag av særskild vurdering

(1) Grunnlag for opptak etter særskild vurdering kan vere at eit anna morsmål enn norsk, sjukdom, funksjonshemming eller andre spesielle forhold gir grunn til å tru at karakterpoengsummen etter føresegnene i § 7-5 til § 7-7 ikkje gir eit rett bilete av kvalifikasjonane til søkjaren.

(2) Søkjarar som ønskjer å bli vurderte etter denne føresegna, må be om det i søknaden og leggje ved særskild grunngeving og dokumentasjon på dei forholda dei nemner.

(3) Forhold som dei som er nemnde ovanfor, gir ikkje i seg sjølve rett til studieplass. For å få tilbod om opptak må søkjaren ha likeverdige ferdigheter og kunnskapar med søkjarar som får tilbod om opptak etter § 7-1 til § 7-12 og § 7-14. Søkjaren må sannsynleggjere at dei særskilde forholda har hatt innverknad på resultatata frå vidaregåande opplæring. Utdanning og andre forhold utover vidaregåande opplæring skal ikkje leggast vekt på.

(4) For studium med opptaksprøve gjeld denne føresegna når tilbod om opptaksprøve eller endeleg rangering heilt eller delvis byggjer på poengberekning etter § 7-1 til § 7-12.

(5) Søkjarar som ikkje får tilbod om opptak etter desse reglane, skal rangerast etter reglane i høvesvis § 7-1 til § 7-12 og § 7-14.

Kapittel 18 - Gratisprinsippet

Utvalgets forslag til § 2-5. Egenbetaling:

- Gratisprinsippet i norsk høyere utdanning skal ligge fast. Utvalget peker imidlertid på at de økonomiske utsiktene slik de er beskrevet i Perspektivmeldingen 2017 aktualiserer spørsmål om gratisprinsippetts rammer bør fortsette å gjelde slik de er i dag.

NSO støtter forslaget.

NSO støtter utvalget i at gratisprinsippet i høyere utdanning skal ligge fast, slik at alle skal ha like muligheter til å ta utdanning. Gratis høyere utdanning er et grunnleggende prinsipp som både kommer den enkelte og staten til gode.

Som utvalget selv skriver har en høyt utdannet befolkning en stor økonomisk og samfunnsmessig verdi, og vi vil som utvalget presisere at denne verdien gjerne er større for samfunnet, enn for den enkelte som tar høyere utdanning. Utdanning er i så måte en investering som lønner seg for staten. Samtidig sikrer like muligheter til høyere utdanning at Norge til enhver tid gir alle med ulike kunnskaper og ferdigheter mulighetene til å nyttegjøre seg disse ferdighetene både for samfunnets og sitt eget beste.

I nær forestående fremtid skal Norge løse utfordringer knyttet til aldrende befolkning samtidig som vi skal nå ambisiøse klimamål. Nye problemstillinger krever ny kunnskap. Da må vi investere i kunnskap. Norge er et lite land med få innbyggere, derfor er det desto viktigere at staten investerer i utdanning gjennom å videreføre gratisprinsippet i høyere utdanning. Konsekvensen av at flere velger bort høyere utdanning på grunn av egenbetaling, er verken den enkelte, eller staten tjent med.

Utvalgets forslag til § 2-5. Egenbetaling:

- Dagens lovbestemmelse om egenbetaling videreføres, med noen mindre språklige endringer.

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalgets forslag til § 2-5. Egenbetaling:

- Vurderingene av regelverket om egenbetaling gjøres når departementet følger opp Markussenutvalgets utredning i NOU 2019:12.

NSO er uenig i Markussen-utvalget sitt forslag om at enkeltpersoner selv skal betale for etter- og videreutdanning, da dette forslaget utfordrer prinsippet om lik tilgang til utdanning uavhengig av størrelsen på lommeboken. Vi mener at enkeltindividet ikke skal betale for offentlig høyere utdanning, uavhengig om denne utdanningen tas som førstegangsutdanning eller som etter- og videreutdanning.

Kapittel 19 - Studentenes læringsmiljø

Utvalgets forslag til kapittel 7 Læringsmiljø og studentrepresentasjon:

- Utvalget foreslår å lage et eget kapittel om læringsmiljø i ny lov.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er glade for at våre innspill blir lyttet til, og er svært fornøyde med at utvalget foreslår å lage et eget kapittel om læringsmiljø i universitets- og høyskoleloven. Det er viktig for å sette læringsmiljø på agendaen, og for å tydeliggjøre hva studentene har rett på i studietiden.

Utvalgets forslag til § 7-1. Læringsmiljø:

- Utvalget foreslår en modernisering av begrepet læringsmiljø som omfatter elementene fysisk, tilrettelagt, psykososialt, organisatorisk, digitalt og pedagogisk.

NSO er fornøyde med moderniseringen av begrepet læringsmiljø, og enige med utvalget i at dagens begrep forstås ulikt fra institusjon til institusjon. Det er nødvendig at loven har en tydelig definisjon av begrepet, slik at man får en felles forståelse av hva læringsmiljø er. NSO er glade for at det kommer tydelig frem i NOU 2020:3 hva som menes med de ulike elementene innenfor læringsmiljø. NSO opplever det også som positivt at utvalget har valgt å legge til elementet "tilrettelagt læringsmiljø" for å tydeliggjøre viktigheten av individuell tilrettelegging som et supplement til universell utforming.

Samtidig skulle vi i NSO gjerne sett at selve lovteksten stilte mer konkrete krav til det fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske læringsmiljøet. Forslaget til lovtekst fra utvalget utdyper ingen konkrete krav til disse elementene. For å sikre reell felles forståelse, er det viktig at de samme kravene til læringsmiljø blir stilt, og for at institusjonene skal vite hvordan de skal oppfylle formålet med loven. Dette er også helt essensielt for at studentene skal forstå hvilke rettigheter de har. Vi kan ikke anta at alle studenter finner frem til forarbeidene som sier noe om hva som eksempelvis kan omfattes av "organisatorisk læringsmiljø". Det må være enkelt for studenter å forstå hva de faktisk har krav på når loven sier at alle har rett til et "godt og inkluderende læringsmiljø". NSO opplever ikke at forslaget fra utvalget ivaretar dette.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-1. Læringsmiljø *

1. Alle studenter har rett til et godt og inkluderende læringsmiljø, som fremmer helse, trivsel og læring. Et læringsmiljø er forholdene som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykososiale helse.
2. I et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, tilrettelagte, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold. Styret har ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen er slik at kravene i eller i medhold av kapitlet blir oppfylt. Læringsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, trivsel og læring. I utformingen av læringsmiljøet er det et minstekrav at
 - a. læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming, og at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at studenter med nedsatt funksjonsevne kan studere ved institusjonen.
 - b. lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklimate og luftkvalitet, og at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige.
 - c. lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for studentene unngås, og virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges
 - d. det legges til rette for gode sosiale miljøer, studentkultur og studentvelferd
 - e. arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet legger til rette for at studentenes integritet og verdighet blir ivarettatt
 - f. styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13.
 - g. det finnes systemer som sørger for at studentene kan gi tilbakemelding, medvirke og varsle om avvik.
 - h. IKT og digitale verktøy som brukes i lærings- og vurderingssituasjoner er universelt utformet, og det skal tas hensyn til læringsmiljø ved bruken av disse
 - i. det pedagogiske læringsmiljøet alltid skal vurderes og sees i sammenheng med andre faktorer, slik som fysiske og digitale rammer for den pedagogiske aktiviteten.
 - j. styret vedtar en årlig handlingsplan for læringsmiljø, med tydelige mål, tiltak og tidsrammer. Styret skal holdes fortløpende orientert om status for tiltakene i handlingsplanen.

**Vi har ingen øvrige forslag til endringer av 3. og 4. ledd i utvalgets forslag.*

Utvalgets forslag til § 7-1. Læringsmiljø:

- Utvalget foreslår lovfesting av et forbud mot gjengjeldelse når en student varsler om kritikkverdige forhold

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er svært positive til dette forslaget fra utvalget. Dette sikrer studentene vern på lik linje med arbeidstakere i arbeidsmiljøloven. Det er avgjørende at studenter skal kunne varsle uten å oppleve gjengjeldelser som følge av varslingen.

Utvalgets forslag til § 7-7. Tilsyn med læringsmiljøet:

- Utvalget anbefaler at Kunnskapsdepartementet går i dialog med Arbeidstilsynet om hvordan arbeidet med tilsyn med læringsmiljøet kan styrkes. Utvalget foreslår å lovfeste NOKUTs ansvar for tilsyn med institusjonens arbeid med læringsmiljø gjennom deres tilsyn av kvalitetssystemet, samt at DIFI skal føre tilsyn med det digitale læringsmiljøet.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enige med utvalget i at det er en stor bekymring at tilsyn med læringsmiljøet ikke føres, og at studenter ikke er tilstede når det blir gjennomført.

For at Arbeidstilsynet skal kunne føre tilstrekkelig kontroll med læringsmiljøet, må det tydelig spesifiseres hvilke deler av læringsmiljøet som er gjenstand for tilsyn. Det bør utarbeides en tilsynshåndbok som spesifiserer hvordan tilsynet skal skje. Arbeidstilsynet må få tilstrekkelig innføring i potensielle problemstillinger og avvik studenter kan oppleve i en studiesituasjon. Studentene må være representert når Arbeidstilsynet fører tilsyn ved institusjonene.

NSO er enige med utvalget i at NOKUTs tilsyn med kvalitetsarbeidet ved institusjonene skal inkludere arbeidet med læringsmiljø. NSO støtter at DIFI skal føre tilsyn med det digitale læringsmiljøet.

Utvalgets forslag om å fjerne dagens § 4-3 femte ledd, fjerde setning:

- Tilretteleggingsbestemmelsen endres slik at den igjen fullt ut gjelder for Svalbard.

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalgets forslag til § 7-5. Tilrettelegging for gravide studenter og studenter med omsorg for barn:

- Utvalget er av den oppfatning at regelverket om permisjon i forbindelse med graviditet og fødsel bør utdypes nærmere i forskrift.

NSO støtter utvalget i at regelverket rundt permisjon ved graviditet og fødsel bør utdypes.

I utgangspunktet foreslår utvalget å videreføre dagens regelverk knyttet til permisjon under svangerskap og til omsorg for barn. NSO støtter dette, men ønsker å fremheve problematikken utvalget løfter mellom retten til permisjon fra studiet og retten til å motta foreldrestipend fra Lånekassen. Som utvalget påpeker kan ikke en student som går ut i permisjon i mars automatisk komme tilbake til studiet i mars. Noen studenter må kanskje korte ned permisjonen sin for å kunne fortsette studiet, andre må utsette å begynne på studiene igjen for å kunne fortsette der en slapp. Dette er en vanskelig problemstilling, da rettigheten til foreldrestipend gjelder i 49 uker, uavhengig av om det ikke er mulig å starte å studere igjen etter 49 uker.

NSO mener det er nødvendig å gjennomgå hvordan foreldrepermisjon og foreldrestipend kan henge bedre sammen. Slik at studenter som får barn i studietiden er sikret både økonomisk og at vedkommende kan komme tilbake til studiene innen rimelig tid. Hvordan dette skal gjøres fortjener et grundigere arbeid spesielt rettet mot rettighetene til studenter som får og har barn.

Utvalgets forslag om å fjerne dagens § 4-3 første ledd, fjerde setning:

- Utvalget foreslår at bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven § 4-3 første ledd siste setning ikke videreføres.

NSO er uenige med utvalgets konklusjon. Utdanningsinstitusjonenes plikt til å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering er viktig, og det er grunn til å se alvorlig på tallene fra diverse undersøkelser som utvalget viser til. Tydeliggjøring av institusjonens plikt til å forebygge og forhindre trakassering, seksuell trakassering og diskriminering er viktig for å sikre et lett tilgjengelig lovverk for studentene. At studentene er klar over hva som kan forventes av utdanningsinstitusjonene er etter vår mening et behov som veier tyngre enn behovet for å unngå dobbeltregulering.

Forslag til lovtekst:

§ 4-3, første ledd, tredje setning videreføres i ny lov:

Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13. “

Utvalgets forslag til § 7-6. Studentombud:

- Utvalget foreslår å ta studentombudets mandat inn i lovverket. Utvalget foreslår å ikke videreføre departementets hjemmel til å regulere ombudet nærmere i forskrift. Utvalget mener det er hensiktsmessig om studentombudet har en viss juridisk kompetanse.

NSO støtter utvalgets forslag.

Studentombudet skal være en uavhengig aktør med juridisk kompetanse. NSO ønsker å legge til at studentombudet selv skal kunne melde inn saker til institusjonsstyrene og andre relevante myndigheter.

Utvalgets forslag til § 7-6. Studentombud:

- Utvalget ber departementet å se på alternative finansieringsformer, for eksempel ved at tildelingen i statsbudsjettet omfordelles slik at departementet finansierer ordningen direkte.

NSO er positive til at utvalget ønsker mer uavhengighet til studentombudet, og er enige i at finansieringen av studentombudet bør skje gjennom tildeling i statsbudsjettet. Det er likevel viktig at studentombudet fortsetter å ligge under institusjonsstyret, og at ombudet rapporterer direkte til styret.

Utvalgets forslag til § 7-8. Læringsmiljøutvalg:

- Utvalget foreslår at plikten til å ha læringsmiljøutvalg med en 50–50 fordeling mellom studentene og institusjonene videreføres.

NSO støtter forslaget fra utvalget om å videreføre 50-50 fordeling mellom studentene og institusjonens ansatte. NSO er imidlertid bekymret over at læringsmiljøutvalgets (LMU) direkte rapportering til institusjonsstyret har falt ut av lovteksten. NSO mener at LMU skal kunne innstille direkte til styret i saker som angår deres ansvarsområde, og jevnlig rapportere til styret i status for læringsmiljøet og pågående saker og prosesser.

Utvalgets forslag til § 7-8. Læringsmiljøutvalg:

- Utvalget foreslår at studentsamskipnadens observatørstatus i læringsmiljøutvalget lovfestes. Å bestemme organiseringen av læringsmiljøutvalget for øvrig er opp til universitetene og høyskolene.

NSO støtter delvis utvalgets forslag.

NSO støtter utvalgets forslag om å lovfeste studentsamskipnadens observatørstatus i LMU. NSO har stor forståelse for at institusjonene er av ulik størrelse, har ulike utfordringer og behov, og at det er behov for handlingsrom. NSO mener likevel at læringsmiljøutvalgene skal ha et spesifisert minstekrav til mandat og myndighet i loven. Dette ønsker vi for å sikre at alle studenter i landet opplever at institusjonen aktivt arbeider med bedring og styrking av læringsmiljøet. Som utvalget selv viser til, vet vi i dag at forskjellene på LMU-ene ved de ulike institusjonene i landet er ganske store. Dette kan føre til svekket vern av studentenes rett på et godt læringsmiljø. Nettopp derfor er det viktig at vi sikrer en tydelig og god felles forståelse av hvilken rolle og hvilket mandat LMU skal ha. NSO mener at institusjonene vil ha handlingsrom til å tilpasse læringsmiljøutvalgenes struktur, organisering og oppgaver i dialog med studentene, selv om loven inneholder et spesifisert minstekrav. Alternativt ønsker NSO at loven skal inneholde at styret ved den enkelte institusjon i dialog med studentene og LMU, skal vedta mandat og myndighet for LMU.

NSO ønsker at LMU skal delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd. LMU skal holdes orientert om klager eller avvik som institusjonen mottar fra studenter, og skal orienteres om og følge opp Arbeidstilsynets, DIFIs og NOKUTs tilsynsrapporter som omhandler aspekter ved læringsmiljøet. For å sikre at LMU kan forvalte dette ansvaret må institusjonen legge til rette for, og bidra til, at LMU kobles på arbeidet nedover i utdanningsinstitusjonen. LMU må gjøres kjent med ansvaret sitt ved utdanningsinstitusjonen, og ha kompetansen til å forvalte dette ansvaret. Derfor må representantene få faglig veiledning i hvordan LMU skal jobbe for å fremme et godt læringsmiljø ved institusjonen.

Forslag til lovtekst:

§ 7-8. *Læringsmiljøutvalg*

1. Universiteter og høyskoler skal ha et læringsmiljøutvalg. Læringsmiljøutvalget skal bidra til at bestemmelsene i dette kapittelet blir gjennomført, og sikre studentenes medvirkning i alle prosesser som berører læringsmiljøet.
2. Læringsmiljøutvalget skal delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd. Læringsmiljøutvalget skal også delta i arbeidet med, og anbefale til styret, handlingsplaner for institusjonens læringsmiljø.
3. Styret skal, i dialog med studentene og læringsmiljøutvalget, vedta utvidet mandat og myndighet for læringsmiljøutvalget.
4. Læringsmiljøutvalget skal innstille til styret i saker som angår deres ansvarsområde. Læringsmiljøutvalget skal jevnlig rapportere til styret i status for læringsmiljøet og pågående saker og prosesser.
5. Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter hver i utvalget. Utvalget velger leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter annethvert år.
6. Studentsamskipnaden skal ha observatørstatus i læringsmiljøutvalget.
7. Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om klager eller avvik som institusjonen mottar fra studenter, og skal orienteres om og følge opp Arbeidstilsynets, DIFIs og NOKUTs tilsynsrapporter som omhandler aspekter ved læringsmiljøet.

Utvalgets forslag om å ikke innføre mentorordning:

- Utvalget foreslår at en mentorordning for studentene ikke lovfestes

NSO mener at alle studenter skal bli tildelt en faglig mentor ved studiestart, som skal bistå med faglig oppfølging, veiledning og rådgivning i studentens videre progresjon og faglige veivalg. For NSO er det viktig å skille mellom faglig og sosial mentor. NSO mener at en faglig mentor skal kunne bidra til eksempelvis retningsvalg i studiene, emnevalg, valg av tema for bachelor ut fra hva man ønsker å bygge videre på, hvordan bygge nettverk i arbeidslivet, og hvor man skal ta kontakt for å innhente informasjonen man har behov for. Dette må selvsagt sees i sammenheng med de andre tilbudene ved institusjonen.

NSO er glade for at utvalget har vurdert lovfesting av mentorordning. NSO er enige med utvalget i at en mentorordning kan bidra til å synliggjøre institusjonens ansvar overfor studenten, virke positivt inn på studiepoengproduksjon og gjennomføring, og kan sørge for at studentene lærer mer og på en bedre måte.

NSO er derimot uenige med utvalgets konklusjon. En lovfesting av rett på faglig mentor vil være viktig for å sikre de positive aspektene ved en slik ordning, som utvalget selv har ramset opp. NSO ønsker at loven skal være tydelig på hva studentene kan forvente og har rett på. Derfor anser NSO det som hensiktsmessig at en ordning lovfestes.

For NSO er det viktig at mentorordningen som lovfestes har en faglig funksjon. Mentor skal tilby faglig veiledning, oppfølging og rådgivning i studentens videre progresjon og faglige veivalg. NSO mener dette er viktig for å sikre at alle studenter skal møte høy faglig kvalitet og oppfølging.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-x. Mentorordning

Studenter skal få tilbud om en faglig mentor, som skal tilby faglig veiledning, oppfølging og rådgivning i studenters videre progresjon og faglige veivalg.

Øvrige innspill til ny lov kapittel 7 Læringsmiljø og studentrepresentasjon

Forsikring av studenter

NSO spilte tidligere inn at utvalget burde se på hvordan studenter er dekket hvis det skulle skje noe på campus eller i undervisningssammenheng. Eksempelvis kreves det av alle arbeidsgivere å ha en yrkesskadeforsikring på sine ansatte, slik at de er dekket dersom det skulle skje noe i arbeidssituasjonen. Dette gjelder ikke studenter. Studenter blir heller ikke regnet som arbeidstakere i Folketrygdens kapittel 13 om yrkesskadedekning.

NSO mener at det bør settes ned en arbeidsgruppe for å utrede hvordan vi skal sikre at studenter blir dekket ved skader på undervisningsstedet, og i undervisningssituasjonen.

Verneombud

Studenter skal ha samme vern for helse, miljø og sikkerhet som arbeidstakere. For å sikre at dette blir ivaretatt, ønsker NSO at studentene skal ha et eget verneombud. Verneombudet skal ha en ombudsfunksjon for helse, miljø og sikkerhet, og skal velges eller ansettes i et lønnet verv som ikke overlapper rollen til tillitsvalgte, studentdemokratiet, eller studentombud.

Verneombudet skal være representert når Arbeidstilsynet fører tilsyn ved utdanningsinstitusjonen.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-x. Verneombud

Styret skal sørge for at alle studenter har tilgang på et verneombud.

Verneombudet skal ha en ombudsfunksjon for helse, miljø og sikkerhet, og velges eller ansettes i et lønnet verv. Rollen som verneombud skal ikke overlappe med rollen til tillitsvalgte, studentombud eller studentdemokratiets oppgaver.

Verneombudet skal være representert når Arbeidstilsynet fører tilsyn ved utdanningsinstitusjonen.

Kapittel 20 - Studentrepresentasjon

Utvalgets forslag til § 7-9. *Studentorgan*:

- Kravet om at valg til studentorgan skal avholdes ved urnevalg fjernes

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

I argumentasjonen til utvalget begrunnes forslaget med at "utvalget antar at urnevalg kan erstattes av digitale løsninger, og utvalget mener derfor at det må være opp til studentorganene selv å fastsette hvordan valgene skal foregå". Den foreslåtte justeringen vil derfor løse opp kravene til gjennomføring av valg, og er noe vi stiller oss kritiske til.

Norsk Studentorganisasjon (NSO) ønsker å verne om urnevalg som hovedregel for gjennomføring av valg ved studentdemokratiene, da denne valgordningen fordrer deltakelse blant hele studentmassen. For NSO er det viktig å påpeke at vi anser digitale valg til studentdemokratiene slik de gjennomføres i dag som urnevalg. For NSO er det viktig å ivareta prinsippet om den jevne student sine demokratiske rettigheter i universitetsdemokratiet. Vi foreslår derfor å beholde dagens gjeldende lovtekst, med en presisering om manuelle eller elektroniske urnevalg, slik at det ikke kan stilles noen tvil til hvorvidt digitale løsninger er lovstridige eller ikke.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-9. *Studentorgan*

Ved valg til organ som nevnt i første ledd skal det avholdes manuelt eller elektronisk urnevalg blant studentene, med mindre det i allmøte enstemmig er bestemt noe annet. Et vedtak om annen valgordning enn digitalt urnevalg gjelder kun for første påfølgende valg.

Utvalgets forslag til § 7-9. *Studentorgan*:

- Institusjonen skal vederlagsfritt stille egnede lokaler og nødvendig utstyr til rådighet for studentorganene.

NSO støtter utvalgets forslag.

Som Norsk Studentorganisasjon sin [tilstandsrapport for studentdemokratiene](https://www.student.no/content/uploads/2018/05/Tilstandsrapport-for-studentdemokratiene-2018.pdf)² viser er egnede lokaler er en av de viktigste rammefaktorene for at studentdemokratiene skal kunne utføre sitt mandat. Utover dette har studentdemokratiene behov for midler og bistand til opplæring av nye tillitsvalgte, kontorrekvisita, lønn til ansatte, samt administrativ og økonomisk støtte. Vi stiller oss derfor svært positive til utvalgets forslag om en lovbestemt plikt til å stille lokaler og nødvendig utstyr vederlagsfritt til rådighet for studentarbeid.

Utvalgets forslag til § 7-9. *Studentorgan*:

- Ordlyden i gjeldende lov § 4-1 tredje ledd om at omfanget av tilretteleggingen skal spesifiseres i en avtale endres til "det skal være dialog om omfanget av tilretteleggingen"

² <https://www.student.no/content/uploads/2018/05/Tilstandsrapport-for-studentdemokratiene-2018.pdf>

mellom institusjonen og det øverste studentorganet, og tiltakene skal fremgå av et skriftlig dokument utformet av institusjonen”.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

Utvalget ønsker å endre fra gjeldende lovtekst om at tilretteleggingen skal spesifiseres til en avtale, til at det kun skal være en dialog, med tiltak som fremgår av et skriftlig dokument. Vi mener dette forslaget er feilslått og svært uheldig.

Flere studentdemokratier er i dag omfattet av fristasjonsavtale-rammeverket til utdanningsinstitusjonene. I disse avtalene foreligger det en enighet rundt hva utdanningsinstitusjonene forplikter å tilrettelegge for studentdemokratiene, og hva dette igjen forplikter studentdemokratiene. Et eksempel er hvordan studentdemokratiene forpliktes til å ta vare på lokaler man har til dispensasjon. Slike gjensidige forpliktelser er best ivaretatt av det man benevner som en “avtale”. NSO ønsker derfor at man avviser utvalgets forslag, og viderefører dagens lovbestemmelse.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-9. Studentorgan

NSO ønsker en videreføring av gjeldende lov § 4-1: “ Omfanget av tilretteleggingen skal spesifiseres i en avtale mellom institusjonen og det øverste studentorgan”.

Utvalgets forslag til § 7-9. Studentorgan:

- Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå. Institusjonene skal sende saker som berører studentinteresser på høring til studentorganene så god tid i forveien at studentorganene har mulighet til å behandle og uttale seg om dem”

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

I forslaget til utvalget er intensjonen å styrke studentenes rett til å bli hørt. Utvalget foreslår å beholde opprinnelig lovtekst, samt utvide loven med at ved formelle høringer skal studentorganene få god nok tid til å faktisk ha mulighet til å uttale seg. NSO støtter prinsippet som ligger til grunn i utvalgets forslag. Det vi derimot er bekymret for er at den foreslåtte endringen til utvalget fører til en tolkning av lovverket som medfører at dialogen med studentorganene i hovedsak foregår gjennom formelle høringer.

I dagens lovtekst hvor det kun står at studentorganene “skal høres”, åpnes det for en bred tolkning om hvordan studentorganene skal involveres. Lovteksten legger derfor i gjeldende utgave ingen føringer for metodikk. Slik vi leser det nye forslaget er vi redd for at det foreligger en uklar overgang fra at studentene “skal høres” til at institusjonene skal “sende saker på høring”.

Vi mener det er viktig at den nye lovteksten ivaretar studentenes mulighet til å delta i alle ledd i prosessen ved de saker som pågår ved institusjonene. Dette vil for eksempel kunne innebære å være medlem av arbeidsgrupper, delta på seminarer og lignende underveis i arbeidet.

Som konsekvens av den foreslåtte endringen er vi bekymret for at leseren av lovteksten vil kun se en konkretisering av metodikk gjennom “å sende saker på høring”, og at denne endringen vil gjøre at loven innskrenker metodene som studentene involveres på. NSO er derfor bekymret for at den foreslåtte formuleringen til utvalget vil resultere i en innskrenking av studentenes muligheter til medvirkning og til å bli hørt.

NSO er kritiske til *formuleringen* til utvalget, men vi støtter *intensjonen* til utvalget, hvor studentorganer skal få god nok tid til å kunne svare på høringer som blir sendt ut. Vi ønsker derfor å foreslå en ny formulering til lovtekst som ivaretar utvalgets intensjon.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-9. Studentorgan

Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå. Ved tilfeller hvor institusjonene sender saker som berører studentinteresser på høring til studentorganene, skal høringen foreligge i så god tid i forveien at studentorganene har mulighet til å behandle og uttale seg om dem.

Utvalgets forslag til § 7-10. Studentenes representasjon i institusjonens organer:

- Utvalget foreslår å videreføre bestemmelsen fra § 4-4 første og andre ledd: Studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organ som har beslutningsmyndighet.

NSO støtter utvalgets forslag i at studentene skal ha minst 20 prosent representasjon i alle kollegiale organer med beslutningsmyndighet. Vi ønsker derimot at bestemmelsen også skal utvides til også å gjelde saksforberedende organer.

NSO mener at det er mange beslutninger som blir fattet før de kommer i kollegiale organer, og i arenaer hvor studenter ofte ikke har tilgang. NSO mener derfor at studenter skal ha minimum 20 prosent i alle saksforberedende og beslutningstakende organer ved institusjonene. Dette skal gjelde uavhengig av om det enkelte organet behandler saker om utdanningstilbudet eller ikke.

Forslag til ny lovtekst:

§ 7-10. Studentenes representasjon i institusjonens organer

Studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organ som har beslutningsmyndighet eller er saksforberedende.

Kapittel 21 - Undervisning, vurdering, sensur, klage på eksamen og utstedelse av vitnemål

Utvalgets forslag til § 8-7. Gjennomføring av førstegangssensur:

- Utvalget foreslår å videreføre kravet til sensorveiledning i loven.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO var forkjemper for forslaget om krav til sensorveiledning, og støtter derfor utvalgets vurdering i å videreføre kravet om sensorveiledning i loven. Som utvalget selv påpeker er målet med sensorveiledning at like oppgaver skal vurderes likt, ved at sensorer legger de samme retningslinjene til grunn for vurderingen, og gjør vurderingen opp mot det fastsatte læringsutbyttet for emnet og studieprogrammet.

Det er velkjent at vurdering har stor innvirkning på studentenes læring, og det er derfor viktig at også vurderingen holder høy kvalitet. Sensorveiledning er et viktig verktøy for å unngå sprik mellom hva studentene skal bli målt på og hva de i realiteten blir målt på. Veiledningen skal bidra til at alle sensorer skal følger de samme vurderingskriteriene ved hver eksamen.

Utvalgets forslag til § 8-7. Gjennomføring av førstegangssensur:

- Utvalget foreslår at det i tillegg til A-F-karakterskalaen og bestått/ikke-bestått innføres en mulighet for å benytte en tretrinns karakterskala med utmerket/bestått/ikke-bestått.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO mener det er både veldig lite hensiktsmessig og uheldig å innføre enda en vurderingsskala, slik utvalget foreslår med å legge til nivået “utmerket – bestått – ikke bestått”.

Vi mener karakterskalaen A-F skal primært brukes for å karaktersette studentenes besvarelser. Bestått/ikke bestått kan likevel benyttes når det er sentralt at studentene har kjennskap til emnets innhold fremfor å se hvilket nivå studentene er på. Bestått/ikke bestått skal kunne benyttes der fagmiljøet, sammen med studentene, mener dette gir bedre læring for studentene. Ved å legge til enda et nivå gjennom “utmerket”, ender vi derimot opp med en ny gradert karakterskala, og vi beveger oss derfor bort fra formålet med bestått/ikke-bestått.

NSO stiller oss spørrende til hvor grensen mellom “bestått” og “utmerket” skal settes? Skal “utmerket”-skillet gå ved A eller B? Og hvor stort skal “bestått”-sjiktet være? Som vi kan se fra OsloMet-sin karakterskala, er det definert ulike prestasjonsnivåer mellom de ulike karakterene³:

Studiepoeng- og karaktersystem

Studieåret varer normalt 10 måneder. Et fullt studieår er beregnet til 1500 - 1800 arbeidstimer og 60 studiepoeng.

Det norske karaktersystemet består av to karakterskalaer: en skala med karakterene bestått og ikke bestått og en gradert bokstavkarakterskala fra A til E for bestått og F for ikke bestått. For den graderte skalaen gjelder følgende kvalitative beskrivelser:

A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Karakterskalaen er brukt absolutt. Det vil si at vurderingene er kriteriebaserte.

Karakterfordeling

Karakterfordelingen viser fordeling i prosent for emner med gradert karakterskala A – F. Strykkarakter inngår ikke i fordelingen. Alle resultater fra de siste fem år tas med i beregningen. Fordelingen vises også for emner som har vært aktive i mindre enn fem år. Det er en forutsetning at det finnes minst 10 godkjente resultater i løpet av perioden.

³ <https://student.oslomet.no/documents/32113602/80648475/Norsk+version.png/a3eb98fe-d6c2-2243-af62-b70253e2cf00?t=1526373105458>

I forslaget til Jørgensen vises det til at man ønsker et bestått/ikke-bestått system hvor man kan skille A og E/F-prestasjonene fra de øvrige nivåene. Vi leser det derfor slik at man skal sette utmerket-kategorien ved A, sette godkjent i B/C/D-sjiktet, og ikke-bestått ved E.

I en gradert karakterskala er det - og skal det være - store prestasjonsforskjeller i læringsutbytte mellom en B- og en D- prestasjon. Som vi ser fra karaktersystem-tabellen til OsloMet, regnes en B i dag som en "meget god prestasjon", mens vi på den andre enden av det foreslåtte nye "bestått"-sjiktet finner D, som tilsvarer en "nokså god" prestasjon. I forslaget til Jørgensen foreslås det derfor å innføre en tretrinnskala som kategoriserer de kandidatene som "viser meget god vurderingsevne og selvstendighet" sammen med kandidatene som "viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet" under én og samme kategori. Utover dette vil også påpeke at et B-snitt i dag regnes som høyt nok til å kunne kvalifisere i til opptak på ph.d.

Med en mindre nyansert skala vil det bli enda viktigere å prestere på det aller øverste nivået. På bakgrunn av dette er vi bekymret for en åpning for en ny karakterskala som gjør det vanskeligere å nå toppsjiktet vil føre til økt eksamenspress og konkurranse mellom studentene. Vi stiller oss kritisk til hvilke andre konsekvenser dette vil føre til. Vil dette resultere til at flere havner i "utmerket" kategorien, eller vil dette kunne føre til at de som akkurat ikke når opp til "utmerket" vil kunne gå glipp av en karrierevei i akademia eller gode jobbtilbud? Vi frykter det sistnevnte.

NSO stiller seg også spørrende til hvordan man skal skille mellom en "gradert bestått" fra en "godkjennings-bestått". Vil de vise til samme eller ulikt nivå av måloppnåelse? Vi mener innføringen av den foreslåtte skalaen vil kunne føre til forvirring og usikkerhet både for studentmobilitet og når studentene skal ut i arbeidslivet, da den samme definisjonen kan vise til to ulike karakternivåer.

Utvalgets forslag § 8-7. Gjennomføring av førstegangssensur:

- Utvalget foreslår å gjeninnføre kravet om to sensorer, hvor minst én av sensorene skal være ekstern.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO støtter refleksjonene utvalget har foretatt i utredningen, hvor de påpeker at en gjeninnføring av to sensorer ved gjennomføring og vurdering av eksamen kan bedre studentenes rettssikkerhet ved sensur. I utredningen vises det til at det ved ekspressive prøver - besvarelser som ikke kan klassifiseres som riktige eller gale, som essays, rapporter, avhandlinger, konserter og kunstverk - er mest utsatt for lavt samsvar mellom vurdering og karaktersetting innenfor gruppen av sensorer. Dette forklares med at komplekse læringsresultater ikke kan reduseres til noe som er enkelt å vurdere endimensjonalt og liketil.

Videre foreslår utvalget at minst én av sensorene skal være ekstern. NSO støtter utvalgets forslag, og mener at studenter som hovedregel skal få arbeidet sitt sensurert av faglig ansatte som ikke har hatt en direkte veiledende eller undervisende rolle overfor dem, med mindre den aktuelle vurderingssituasjonen tilsier at en slik underviser bør sensurere arbeidet. Utvalget argumenterer med at når studentene blir vurdert av to sensorer, kan de føle seg tryggere på at karakteren er veloverveid og riktig. NSO er helt enige med utvalget, og mener denne endringen er viktig for studentenes rettssikkerhet.

Utvalgets forslag til § 8-10. Klage over karakterfastsetting:

- Utvalget foreslår å beholde eksisterende lov om at bedømmelse av " muntlig prestasjon og vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve,

kan ikke påklages". Utvalget ønsker derfor ikke å innføre plikt til å tilrettelegge for filming av muntlig eller utøvende eksamen.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

I dag er det ikke mulig å klage på muntlig eksamen, da det mangler rom for å ettergå en muntlig eksamensprestasjon. NSO mener det er svært uheldig for studentenes rettsvern at det ikke er mulig å påklage et formelt vedtak.

Ved å innføre filming av muntlige eksamensprestasjoner vil muntlig eksamen bli etterprøvbar, noe som vil gi studentene økt rettssikkerhet. NSO støtter derfor utvalgsmember Bergstrøms merknad i at det er viktig at arbeidet med problemstillingen fortsetter, og at dette er noe departementet følger opp.

Utvalgets forslag til § 8-7. Gjennomføring av førstegangssensur:

- Utvalget foreslår å endre sensurfristen fra tre uker til "innen 15 virkedager" fra eksamen er avlagt, hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid.

NSO støtter utvalgets forslag.

Slik dagens lovverket foreligger har det vært stor variasjon mellom institusjoner og fagmiljø for hvordan loven har blitt tolket. Lovteksten sier i dag tre uker. Mens noen institusjoner har tolket dette som tre kalenderuker, har andre allerede i dag tolket det som 15 virkedager. Vi støtter derfor en endring som tydeliggjør lovverket, og som ikke åpner for fortolkninger, slik det er i dag.

Det er viktig at fristen overholdes, ettersom brudd på fristen kan medføre ulemper og usikkerhet for studenter som går og venter på avklaring rundt karakter eller vitnemål. Vi mener derfor en endring til 15. virkedager er positivt, da det vil gi et klart og tydelig lovverk som ikke kan feiltolkes.

Utvalgets forslag til § 8-9. Rett til begrunnelse:

- Utvalget har diskutert om innføring av begrunnelse skal bli gitt automatisk, og foreslår at dette ikke innføres.

NSO støtter ikke utvalgets vurdering, og ønsker innføring av automatisk begrunnelse.

Statlige utdanningsinstitusjoner er underlagt forvaltningsloven da de er forvaltningsorganer. I forvaltningsloven § 24 står det følgende: "Enkeltvedtak skal grunngis. Forvaltningsorganet skal gi begrunnelsen samtidig med at vedtaket treffes."

Norsk Studentorganisasjon mener at en begrunnelse på en eksamenskarakter er en så viktig del av læringsprosessen, at en begrunnelse bør gis samtidig med vedtaket om karakter.

Utvalget påpeker i utredningen at begrunnelsen vil kunne være en viktig del av veiledningen for studenter som ikke oppnår de forventede resultater til eksamen. Utvalget mener at en grundig begrunnelse med tilstrekkelig veiledning som gjør studenten i stand til å se sine prestasjoner i lys av målene institusjonen har satt for besvarelsen, vil kunne være oppklarende. Videre mener de at en begrunnelse kan også være med på å skape økt tillit til sensuren, da det medfølger en forklaring og dermed en forståelse for hvorfor karakteren er satt som den er.

En slutteksamen er en summativ vurdering, og i mange motargumenter mot automatisk begrunnelse på eksamen trekkes det frem at en summativ vurdering er en bedømming som finner sted ved avslutningen av et læringsforløp. Det som ikke blir tatt til betraktning ved dette argumentet er at studentene ofte går studieløp med sekvensielle fag, der et fag bygger på et annet. Ofte er også enkelte fag såkalte innføringsemner med 1000-kode, som stiller som forkunnskapskrav for å gå videre på 2000 og 3000- emner. I dette ligger det at læringsprosessen til studentene nettopp ikke er ved avslutning av et læringsforløp når man har levert en eksamen. Å få en begrunnelse på prestasjonen er derfor et nyttig læringsmiddel for å vite hva som er dine styrker og hvor det ligger et forbedringspotensial.

Utvalget trekker ressursbruk opp som hovedargumentet mot at man skal innføre automatisk begrunnelse på eksamen. Her ønsker vi å løfte frem en rapport fra et prøveprosjekt på automatisk begrunnelse fra UiO, hvor konklusjonen tilsier at ressursbruken nødvendigvis ikke trenger å bli økt, men at den flyttes: "Overgangen til en ordning med automatiske begrunnelser medførte ingen større endringer i tidsbruk på sensur, men tidsbruken ble flyttet fra administrativt til faglig arbeid."

I rapporten kommer det videre frem at blant de spurte studentene svarte 65 % at begrunnelsen ga dem økt forståelse hvorfor de fikk den karakteren de fikk (krysset av for i svært stor grad / stor grad / ganske stor grad). Videre har de sett på en studentgruppe som var halvveis i sitt studieløp, hvor hele 68 % svarte at begrunnelsen var nyttig for fremtidige eksamener.

NSO støtter derfor mindretallet, bestående av utvalgsmedlem Bergstrøm, sin vurdering om at begrunnelse på karakteren er et viktig læringsverktøy for studentene.

Forslag til ny lovtekst:

§ 8-9. Rett til begrunnelse

Kandidaten skal få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner.

Utvalgets forslag til § 8-10. Klage over karakterfastsetting:

- Utvalget foreslår å videreføre retten til å klage på formelle feil, men påpeker at det er en stor ulempe for studenten å måtte ta en eksamen på nytt, og at denne ulempen forsterkes når saksbehandlingstiden er lang.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enig i utvalget at en eventuell ny sensurering eller avholdelse av eksamen eller prøve må skje så raskt som mulig. Vi ønsker likevel å ivareta dagens lovverk § 5-2. *Klage over formelle feil ved eksamen, femte ledd "Styret selv eller institusjonenes klagenemnd, jf. § 5-1, er klageinstans for institusjonens vedtak etter denne bestemmelsen."* NSO mener det er riktig at det er institusjonens klagenemnd som skal fatte disse vedtakene, slik at man unngår habilitetsspørsmål og ivaretar studentrepresentasjon i behandlingen av vedtaket.

Utvalgets forslag til § 8-10. Klage over karakterfastsetting:

- Utvalget foreslår at bestemmelsen om såkalt blind sensur i dagens § 5-3 fjerde ledd oppheves.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO ønsker at dagens § 5-3 fjerde ledd om blind sensur videreføres. Det skal være studentens faglige prestasjon som skal være gjenstand for vurdering. Dette gjelder også om en student velger å klage. Vi trenger et lovverk som forhindrer at det kan oppstå et lojalitetsspørsmål mellom sensorene som behandler klagen og førstegangs-sensorene. Blind sensur sikrer en nøytral vurdering.

Utvalgets forslag § 8-10. Klage over karakterfastsetting:

- Utvalget mener at individuell klagerett på gruppeeksamen bør videreføres.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO stiller seg positive til utvalgets vurdering om å videreføre individuell klagerett på gruppeeksamen. Retten til å ikke klage er like viktig som retten til å klage. Det er risiko knyttet til å klage på eksamen, da dette både kan både resultere i både bedre og dårligere karakter. Det skal ikke ha konsekvenser for hele gruppen at ett gruppemedlem ønsker å klage, og et gruppemedlem skal ikke heller ikke føle seg presset til å la være å klage.

Utvalgets forslag til § 8-11. Gjennomføring av klagesensur:

- Utvalget foreslår å ikke videreføre kravet om at der hvor det foreligger et vesentlig karakteravvik, som gjør at institusjonene må foreta en ny vurdering. Utvalget mener at åpen sensur vil avhjelpe dette slik at det ikke resulterer i et så stort avvik mellom sensurene.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO ønsker å videreføre kravet om ny sensur der det foreligger et vesentlig karakteravvik. En student skal ikke oppleve å gå fra B til stryk. Når en karakter viker med to karakterer eller mer mellom førstegangssensur og omsensur viser det til at noe feil må ha skjedd et sted i vurderingsprosessen. NSO er derfor uenige i utvalgets forslag om å ikke videreføre bestemmelsen om ny vurdering ved avvikende karakterer.

Denne bestemmelsen mener vi bør videreføres, uavhengig om blind omsensur videreføres eller ikke.

Utvalgets forslag til 8-13. Vitnemål:

- Flertallet i utvalget foreslår at eventuelle gjentak av eksamen/prøven skal fremgå av vitnemålet.

NSO er uenig med flertallets forslag.

NSO støtter mindretallet, bestående av utvalgsmedlem Bergstrøm, og støtter hennes vurdering om at oppføring av gjentak på vitnemålet vil kunne ha konsekvenser for studentenes møte med arbeidslivet. Studentmassen er svært heterogen, som gjør at det er mange ulike grunner til at en student kan oppleve et behov for å ta opp eksamen både en eller to ganger. Muligheten for gjentak av eksamen er der i dag nettopp fordi det skal være rom for forbedring og nye forsøk.

Dagens lov tilsier at institusjonene selv fastsetter i forskrift vilkår for gjentak av eksamen. Det er derfor uklart for NSO hvorfor utvalget presiserer at siste karakter skal være gjeldende, ikke beste, ettersom dette ikke reguleres av universitets- og høyskoleloven, men av institusjonene selv. NSO ønsker at det er den beste karakteren, og ikke den siste, som skal bli stående på

vitnemålet, og opplever dette som normen. Studenter skal ikke måtte tape på å ta opp en eksamen.

Utvalgets vurdering tilknyttet kapittel 8 - Undervisning, vurdering, sensur, klage og utstedelse av vitnemål:

- Utvalget foreslår å videreføre dagens lovbestemmelser om undervisning og læring.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener at undervisningsform og pensum skal velges ut fra pedagogiske hensyn og sørge for at studentene gjennom sine studier møter et mangfold av ulike metoder og arbeidsmåter. Undervisningsformene skal utarbeides med utgangspunkt i hva som fremmer god læring. NSO er enige med utvalget i at det ligger til institusjonen å ta stilling til undervisningsform, og er glade for at utvalget tydeliggjør at lovverket ikke er til hinder for variasjon.

Kapittel 22 - Fusk, falskt vitnemål og uredelig opptreden

Utvalgets forslag til § 10-3. Falskt vitnemål og fusk ved eksamen, prøve eller godkjenning av kurs:

- Adgangen til å utestenge studenten ved fusk endres fra ett til to år.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enige med utvalget i at ulike grader av fusk bedre vil gjenspeiles i å innføre en regel om utestenging inntil to år. NSO er også enige med utvalget at realiteten ved å utestenges i ett semester, ofte er at man utestenges ett år på grunn av forkunnskapskrav og obligatoriske emner. Dette mener vi er svært uheldig, og derfor bør man se på andre løsninger slik at hverdagen blir mest mulig forutsigbar for studentene. NSO ønsker som utvalget å understreke at utestenging inntil to år kun skal gjelde for de mest alvorlige tilfellene.

Utvalgets forslag til § 10-6. Krav om politiattest:

- Bruk av falskt vitnemål under studiet skal politianmeldes

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalgets forslag til § 10-4. Forstyrrende opptreden:

- Et nytt første ledd i bestemmelsen om forstyrrende opptreden, som gir adgang til å umiddelbart bortvise studenter eller personer som forstyrrer undervisningen.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO ønsker imidlertid å påpeke at terskelen for å bortvise en student fra undervisningen alltid må være høy.

Utvalgets forslag om å fjerne dagens § 4-8, fjerde ledd og § 4-10:

- Vedtak om utestenging skal treffes ved simpelt flertall, ikke med to tredjedels flertall.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO har forståelse for at utvalget i så stor grad som mulig ønsker å samordne forvaltningsretten med enkeltvedtak som treffes i universitets- og høgskolesektoren, og at krav om kvalifisert flertall bør ha en særskilt begrunnelse. Utvalget sier imidlertid selv at "et vedtak om utestenge en student er en streng reaksjon overfor studenten", og at det derfor kan tale for å bevare kravet om kvalifisert flertall.

NSO mener utestenging er det mest inngripende tiltak mot en student. Studenten mister sin studierett, og ikke minst retten til å ta utdanningen studenten er tatt opp til. NSO er enige med utvalget i at det er de materielle vilkårene i bestemmelsene som skal bidra til mindre vilkårlige vedtak, men mener likevel at konsekvensene utestenging kan få for den enkelte student er særskilt begrunnelse nok for å videreføre kravet om to tredjedels flertall.

Kapittel 23 - Politiattest og skikkethet

Utvalgets forslag til § 10-1. *Skikkethetsvurdering:*

- Første og andre ledd i dagens § 4-9 slås sammen, for å tydeliggjøre at det er to ulike grunnlag for å innhente politiattest fra studentene; der studenten kan komme i kontakt med mindreårige, og der de kan komme i kontakt med andre sårbare grupper i profesjonsutdanninger.
- Ordlyden i dagens § 4-9 første ledd endres slik at politiattest kan kreves «ved opptak og underveis i studiet».
- Ordlyden i dagens § 4-9 fjerde ledd endres fra «utestenges» til «utelukkes», for å presisere at utelukkelse er en midlertidig reaksjon inntil det foreligger rettskraftig dom eller saken henlegges.
- Dagens § 4-10 første ledd endres slik at departementet får hjemmel til å fastsette hvilke utdanninger som er omfattet av skikkethetsvurdering, og til å fastsette regler om saksbehandlingen i skikkethetssaker.
- Skikkethetsforskriften § 2 og § 12 flyttes til universitets- og høyskoleloven, slik at kriteriene for skikkethetsvurdering er sammenfattet i én lovbestemmelse.
- Krav om skikkethetsvurdering innføres for etter- og videreutdanninger som er knyttet til grunnutdanningene listet opp i § 1 i skikkethetsforskriften.
- Institusjonene gis adgang til å søke departementet om at utdanninger inkluderes i § 1 i skikkethetsforskriften.
- En ny bestemmelse om at hvis studenten ikke fremlegger relevant dokumentasjon i skikkethetssaker etter oppfordring fra institusjonen, kan det få betydning for utfallet i skikkethetsvurderingen.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er positive til at utvalget foreslår endringer som bidrar til å styrke skikkethetsvurdering i høyere utdanning. Spesielt positive er vi til forslaget om at institusjonene skal gis adgang til å søke departementet om at utdanninger kan inkluderes i § 1 i skikkethetsforskriften. NSO er for at flere utdanninger kan inkluderes i skikkethetsvurderinger. Dette er viktig fordi flere og flere utdanninger også får flere elementer av tverrfaglighet og samhandling med mennesker. NSO er også positive til forslagene om politiattest.

Kapittel 25 - Ph.d-kandidater

Utvalgets forslag til § 8-12. *Ph.d-kandidatenes rettigheter og plikter:*

- To nye bestemmelser som klargjør hvilke regler om sanksjoner som gjelder for ph.d.-kandidatene, avhengig om de har et ansettelsesforhold ved institusjonen eller ikke.

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalgets forslag til § 10-7. Graden philosophiae doctor:

- Begrepet "kandidat", der det omfatter både studenter og ph.d.-kandidater, videreføres ikke i ny lov.
- Dagens regler som gjelder for ph.d.-kandidater videreføres.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enig med utvalget i å endre ordlyden i bestemmelsen fra "kandidat" til "student". Det vil gjøre lovteksten mer forståelig på de områdene der både student og ph.d-kandidat brukes.

Kapittel 26 - Klage på andre vedtak enn eksamen

Utvalgets forslag til § 12-1. Lokal klagenemnd ved institusjonen og nasjonale klageorganer:

- Loven presiserer at institusjonens styre ikke kan instruere eller overprøve klagenemnda i enkeltsaker
- Strengere regler om inhabilitet ved klagebehandling i lokal klagenemnd
- Loven presiserer at flere institusjoner kan samarbeide om en lokal klagenemnd.
- Regelen om forholdet til forvaltningsloven videreføres og forenkles.

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalget peker i utredningen på at det er en skjevhet i styrkeforholdet mellom en enkeltperson (student) og en institusjon (et universitet eller en høyskole), og at det derfor er viktig å ha på plass løsninger som gjør at feil kan rettes.

Utvalget trekker frem at det er nødvendig for tilliten til lokal klagenemnd ved institusjonen at det er tilstrekkelig avstand mellom klagenemnda og styret. Utvalgets forslag til endring av lovteksten vil gi nettopp en begrensning i styrets ansvar for sakene i klagenemnda, som igjen i større grad vil skape den nødvendige avstanden, samt ivareta en reell toinstansbehandling. Ved små institusjoner kan et samarbeid om en lokal klagenemnd være et godt alternativ som å sikre den nødvendige avstanden mellom parten som fatter det første vedtak og parten som skal behandle klagen. Disse tiltakene vil være viktig for å ivareta studentenes rettssikkerhet.

Kapittel 27 - Styret og den daglige ledelsen

Utvalgets forslag til § 3-3 Styrets sammensetning, 1-3 ledd:

- Hovedregelen om at styrene for statlige universiteter og høyskoler skal ha elleve medlemmer videreføres. Fire medlemmer skal være eksterne, fire skal velges av og blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling, ett medlem skal velges av og blant de teknisk og administrativt ansatte og to medlemmer skal velges av og blant studentene.

Utvalgets forslag til § 4-1. Institusjonens organisering og ledelse:

- Bestemmelsene om styring og ledelse ved private høyskoler videreføres.

Utvalgets forslag til § 3-1. Styrets ansvar,

- En ny bestemmelse som presiserer at eventuelle pålegg og instruksjoner til universiteter og høyskoler skal gis skriftlig.

Utvalgets forslag til § 3-1. Styrets ansvar:

- Universitets- og høyskoleloven presiserer at styremedlemmer skal opptre uavhengig, for å klargjøre at departementet eventuelt må instruere institusjonen gjennom styret som kollegialt organ.

Utvalgets forslag til § 3-2. Styrets oppgaver:

- Bestemmelsene om styrets arbeid blir mindre omfattende, slik at styrene selv kan bestemme mer over eget arbeid.

NSO støtter utvalgets forslag til disse punktene ovenfor.

Med en sammensetning som den foreslåtte sikrer man at alle gruppene blir representert uten at en av dem har flertall alene.

I likhet med svaret til kapittel 8, *Myndighetenes styring av universiteter og høyskoler*, ser NSO positivt på at lovbestemmelsene om at eventuelle pålegg og instruksjoner skal gis skriftlig, men NSO ønsker seg at dette skal være offentlig på lik linje med rundskrivene som presenteres sammen med statsbudsjettet hvert år. Presisering av styremedlemmers opptreden i det kollegiale organet er noe vi ser positivt på. Disse to bestemmelsene kan bidra til mindre forvirring og tydeliggjøring av de ulike partenes rolle.

NSO er i utgangspunktet positive til at bestemmelsen om styrets arbeid blir mindre omfattende slik at de i større grad selv kan bestemme over eget arbeid, og at bestemmelsen om at det i størst mulig grad skal være åpenhet om styrets arbeid er videreført.

Utvalgets forslag til § 3-3. Styrets sammensetning, fjerde ledd og § 3-5. Rektor, andre ledd:

Et flertall i utvalget foreslår:

- Statlige universiteter og høyskoler skal ha ekstern styreleder. Institusjonene bestemmer selv om rektor skal ansettes eller velges.

Et mindretall i utvalget foreslår:

- Dagens bestemmelser om at statlige universiteter og høyskoler selv kan bestemme om de skal ha ekstern styreleder og ansatt rektor eller valgt rektor som styrets leder videreføres.

NSO støtter mindretallet i utvalget sitt forslag.

NSO mener at institusjonene skal få velge modell selv, både når det gjelder valgt eller tilsatt rektor og hvorvidt rektor er styreleder eller om man har ekstern styreleder. Flertallets forslag er i strid med dette. Årsaken til at NSO mener at institusjonen skal få velge dette selv er for at de skal ha selvbestemmelse til å velge den modellen som passer best ut fra institusjonens særpreg (som faglig profil, organisering osv.). Det er også viktig at beslutninger om styring av institusjonen tas av institusjonen selv. Beslutninger om styremodell skal tas av institusjonen selv fordi det er de som vet best hva som passer for akkurat den institusjonen. I tillegg har universiteter og høyskoler en spesiell samfunnsrolle som kritiske stemmer i samfunnsdebatten og i å utfordre etablerte sannheter. I denne rollen er institusjonenes selvbestemmelse viktig.

Utvalgets forslag til § 3-3. Styrets sammensetning:

Et flertall i utvalget foreslår:

- Institusjonene oppnevner selv to av de eksterne styremedlemmene og departementet oppnevner de andre to eksterne styremedlemmene, inkludert styreleder.

Et mindretall i utvalget foreslår:

- Departementet oppnevner alle de eksterne medlemmene.

NSO støtter ikke noen av utvalgets forslag.

NSO mener det er viktig å opprettholde balansen mellom staten og institusjonen selv. Forøvrig må dette sees i sammenheng med vårt svar på punktet over omhandlende valgt/ansatt rektor og styreleder. Dette kan gjøres ved at institusjonene selv får oppnevne to av de 4 eksterne styrerepresentantene og departementet oppnevner de resterende, uavhengig av ledelsesmodell, basert sterkt på anbefalinger fra institusjonens styre.

Forslag til ny lovtekst:

§ 3-3. Styrets sammensetning

- Institusjonene oppnevner selv to av de eksterne styremedlemmene og departementet oppnevner de andre to eksterne styremedlemmene, etter anbefalinger fra institusjonens styrer.
 - Dersom institusjonen velger modellen med ansatt rektor og ekstern styreleder er det Kunnskapsdepartementet som oppnevner denne som en av sine to eksterne styreplasser.

Utvalgets forslag til § 3-6. Valg av rektor:

Et flertall i utvalget foreslår:

- Det skal ikke være ulik vektning av stemmene til grupper av ansatte ved valg.

Et mindretall i utvalget foreslår:

- Dagens regler om vektning av stemmene til de ansatte videreføres.

NSO støtter mindretallet i utvalgets forslag om å videreføre dagens vektning av stemmene.

Utvalgets forslag til § 3-11. Lovlighetskontroll:

Et flertall i utvalget foreslår:

- En ny bestemmelse om at tre eller flere av styremedlemmene kan kreve lovlighetskontroll av et styrevedtak.

Et mindretall i utvalget foreslår:

- Det er ikke et behov for lovlighetskontroll av vedtak fattet ved institusjonene.

NSO støtter flertallet i utvalgets forslag om lovlighetskontroll.

Kapittel 28 - Ansettelses

Utvalgets forslag til ny lov Kapittel 11 Ansettelses:

- Et nytt lovkapittel som samler alle bestemmelser om ansettelses.
- Kapitlet får ny struktur, som følger strukturen i statsansatteloven.
- Forøvrig videreføres dagens regler.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO støtter utvalget i å samle alle lovparagrafer om ansettelses i et kapittel med en ny struktur slik at det blir enklere for brukeren av loven å finne frem.

Utvalgets forslag til § 11-3. Sakkyndig bedømming og innstilling i undervisnings- og forskerstilling:

- Bestemmelsen om ansettelsesprosedyrer endres, slik at institusjonen ved ansettelse i undervisnings- og forskerstilling skal gjennomføre intervju, prøveforelesninger eller andre prøver med søkeren, med mindre det er åpenbart unødvendig.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener at det er viktig at søkere til kombinerte vitenskapelige stillinger vurderes like så mye på sine kompetanser hva gjelder undervisning som på forskerkompetanse og vitenskapelig produksjon. Det skal derfor gjennomføres intervju, prøveforelesning eller lignende av søkere som vurderes til disse stillingene.

Utvalgets forslag til § 11-7. Ansettelse på åremål:

- Det skal ikke være adgang til å gi ansettelse for mer enn én periode som postdoktor.

NSO støtter utvalgets forslag.

Midlertidige rekrutteringsstillinger, som postdoktor, kan misbrukes for å holde på arbeidskraft til å gjøre arbeidsoppgaver som bør gjøres av faste ansatte. NSO støtter av den grunn dette forslaget til utvalget. Stillingen som postdoktor skal fungere som en rekrutteringsstilling for å gi personer muligheten til å bygge seg opp vitenskapelige erfaringer for rekruttering til faste vitenskapelige stillinger.

**Utvalgets forslag til dagens § 10-3 Institusjonens administrerende direktør:
Et flertall i utvalget foreslår å fjerne dagens § 10-3 Institusjonens administrerende direktør:**

- Adgangen til å ansette administrerende direktør på åremål videreføres ikke, jf. kapittel 27.

Et mindretall i utvalget foreslår å videreføre dagens § 10-3 Institusjonens administrerende direktør:

- Adgangen til å ansette administrerende direktør på åremål videreføres, jf. kapittel 27.

NSO støtter mindretallet i utvalget sitt forslag.

NSO sin støtte til mindretallets forslag henger sammen med at NSO mener at institusjonene skal få velge modell selv, både når det gjelder valgt eller tilsatt rektor og hvorvidt rektor er styreleder eller om man har ekstern styreleder. Beslutninger om styremodell skal tas av institusjonen selv fordi det er de som vet best hva som passer for akkurat den institusjonen. Disse to henger sammen da muligheten for å ansette administrerende direktør følger av valgt rektor.

Utvalgets anbefalinger til videre arbeid og utredninger:

- En arbeidsgruppe med medlemmer fra sektoren utreder hvordan ansettelsesprosessen ved universiteter og høyskoler kan gjøres raskere.

NSO støtter utvalgets forslag.

Ansettelsesprosesser tar i dag lang tid som er uheldig både for institusjonen og personene involvert i prosessen. En arbeidsgruppe med representanter fra sektoren, også studenter, vil kunne jobbe med denne tematikken for departementet med en intensjon om at prosessen skal ta kortere tid.

Øvrig kommentar til kapittel 11 om ansettelser:

Den høye graden av midlertidighet i academia er et stort problem, spesielt for arbeidsmiljø og likestilling. Til tross for at store deler av finansieringen av forskningen er midlertidig prosjektfinansiering, må institusjonene finne ordninger for å skape flere faste og færre midlertidige stillinger. NSO støtter utvalgets vurdering om at høy midlertidighet i universitets- og høyskolesektoren skyldes kultur eller holdninger ved institusjonene.

Kapittel 29 - Akkreditering og tilsyn

Utvalgets anbefaling:

- Det igangsettes et arbeid med å evaluere NOKUTs rolle og oppgaver, og vurdere den mest hensiktsmessige organiseringen av et kvalitetssikringsorgan for norsk høyere utdanning.

NSO støtter ikke utvalgets anbefaling.

NOKUTs formål er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning, gi generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, og å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene. Samtidig har fått NOKUT fått en stadig større rolle, med et tilfang av mange oppgaver de siste årene. Vi deler ikke utvalgets bekymring om at økningen i forvaltningsoppgaver vil lede til at tilliten til NOKUT som kvalitetssikringsorgan blir svekket. NSO mener det ikke er hensiktsmessig å gjennomføre en evaluering på nåværende tidspunkt, da NOKUT nylig har fått nye oppgaver og at det derfor vil være vanskelig å trekke konklusjoner etter så kort tid.

Hvis det derimot blir gjennomført en evaluering av NOKUTs rolle og oppgaver, ønsker vi at det både gjøres en evaluering av de oppgavene NOKUT i dag allerede har og hvorvidt det er oppgaver NOKUT burde ha.

Et eksempel på dette er profesjongodkjenning, der utdanningen krever en spesiell autorisasjon. En av hovedkonklusjonene fra Riksrevisjonens undersøkelse om godkjenning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner fra utlandet (Dokument 3:12 (2018–2019)), var "Godkjenningsfeltet er preget av lite samordning."

Utvalgets forslag til § 14-2. NOKUTs faglige uavhengighet:

- En ny bestemmelse som klargjør hvilke oppgaver NOKUT er faglig uavhengig i. I dagens lov er NOKUTs oppgaver listet opp, uten at listen er uttømmende.
- Lovfestingen av at NOKUT kan «benytte andre virkemidler og gjennomføre andre tiltak» i universitets- og høyskoleloven § 2-1 tredje ledd siste setning videreføres ikke. Dette innebærer ingen materiell endring i hva NOKUT kan gjøre.

NSO støtter ikke utvalgets forslag.

NSO støtter opp om ideen om at det skal være en tydelig avklaring gjennom lov hvilke oppgaver NOKUT er faglig uavhengig i. Men på dette området mener NSO at dagens lov har den

klarheten som trengs i beskrivelsen av hva NOKUT er faglig uavhengig i. Vi støtter derfor ikke utvalget i at det er behov for en presisering.

Vi mener at loven bør ivareta at listen ikke er uttømmende, da vi mener det vil kunne vanskeliggjøre utvikling av kvalitetssikringsarbeidet til NOKUT. I eksisterende lov står følgende: "NOKUT kan benytte andre virkemidler og gjennomføre andre tiltak, så langt de er i samsvar med formålet med NOKUTs virksomhet". Da denne bestemmelsen ivaretar at NOKUT kan benytte nye oppgaver for å ivareta kvalitetssikring av norsk høyere utdanning uten at det kreves lovendring, mener vi at denne bestemmelsen bør videreføres.

Utvalgets øvrige forslag:

- Dagens lov § 2-1 femte ledd videreføres ikke. En ny bestemmelse som omhandler at NOKUT er faglig uavhengig i særskilte oppgaver, og at «NOKUTs utøvelse av faglig skjønn i saker etter denne bestemmelsen kan ikke overprøves» innføres.
- Utvalget anbefaler å gjennomgå studietilsynsforordningen og studiekvalitetsforordningen og vurdere om disse slås sammen.
- Det skilles tydeligere i loven mellom hva som er NOKUTs formål og hva som er NOKUTs oppgaver, ved å innføre en egen bestemmelse som angir NOKUTs myndighet og formål.
- Dagens lov § 2-1 sjette ledd siste punktum, som gir NOKUT hjemmel til å fastsette forskrifter om de samme emnene som departementet, videreføres ikke.
- Begrepsbruken i opplistingen av NOKUTs faglig uavhengige oppgaver koordineres med begrepsbruken i studiekvalitetsforordningen § 1- 5.
- Dagens lov § 2-1 sjette ledd bokstav c, som gir departementet adgang til å fastsette forskrift om saksbehandlingsregler for NOKUT, videreføres ikke.

NSO støtter utvalgets forslag.

Kapittel 30 - Fullmakt til å opprette egne studietilbud

Utvalgets forslag til § 15-2. **Adgang til å opprette egne studietilbud:**

- Gjeldende rett videreføres, med enkelte språklige endringer i bestemmelsen om fullmakt til å opprette egne studietilbud.

NSO støtter utvalgets forslag.

Kapittel 31 - Godkjenning av utdanning

Utvalgets forslag til § 9-1. **Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning:**

- Forpliktelsen som følger av Lisboakonvensjonen, om at høyere utdanning fra en konvensjonspart skal godkjennes så sant det ikke kan påvises betydelige forskjeller mellom den utenlandske utdanningen det søkes godkjenning av og den utdanningen den sammenlignes med, foreslås lovfestes.

NSO støtter utvalgets forslag.

For NSO er det viktig at studentene har forutsigbarhet rundt studiehverdagen og for sine studievalg. Derfor er det vesentlig at studentene som gjennomfører utdanning ved både norske og internasjonale utdanningsinstitusjoner får godkjent gjennomført utdanning. At Lisboakonvensjonen overholdes er et svært viktig moment inn i studentmobilitet, og NSO støtter derfor at denne forpliktelsen lovfestes.

Utvalgets forslag til § 9-1. Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning:

Utvalgets flertall foreslår følgende:

- Bestemmelsen om begrenset vedtakskompetanse for NOKUTs klagenemnd ved klage over vedtak om generell godkjenning av høyere utenlandsk utdanning videreføres.

Utvalgets mindretall foreslår følgende:

- Forvaltningslovens regler skal gjelde for klage over vedtak om generell godkjenning av høyere utenlandsk utdanning, slik at NOKUTs klagenemnd kan behandle alle sider av vedtaket.

NSO støtter utvalgets flertall.

Kapittel 32 - Mastergradsforskriften

Utvalgets forslag til endringer i forskrift om mastergrad:

- Forskrift om mastergrad (mastergradsforskriften) endres, slik at det gjøres tydelig at opprettelse av femårige integrerte mastergrader må begrunnes særlig i det enkelte tilfellet.
- Behovet for å endre omfanget av krav til faglig fordypning i mastergradsforskriften utredes.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enige med utvalgets argumenter om å gjøre et 3+2-løp til hovedregel i lovverket. NSO har ingen kommentar til at behovet for å endre omfanget av krav til faglig fordypning i mastergradsforskriften utredes.

Kapittel 33 - Private universiteter og høyskoler - økonomisk tilsyn med mer

Utvalgets forslag til kapittel 5. Private universiteter og høyskoler:

- Gjeldende rett videreføres.

NSO støtter utvalgets forslag.

Kapittel 34 - Behandling av personopplysninger

Utvalgets forslag til ny lov kapittel 13 Behandling av personopplysninger:

- Dagens lovbestemmelser som omhandler behandling av personopplysninger videreføres med noen språklige presiseringer.

NSO støtter utvalgets forslag.

Utvalgets forslag til ny lov kapittel 13 Behandling av personopplysninger:

- Endringer som har personvernmessige konsekvenser vurderes i forbindelse med departementets gjennomgang av personvernbestemmelser i underliggende etater.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO støtter utvalget i at en endring av loven som kan gi personvernmessige konsekvenser trenger å bli videre utredet, før det gjøres endringer som kan få konsekvenser for både studentene og forskningen.

Utvalgets forslag til § 13-4. Register for sanksjonerte søkere og studenter:

- Utvalget foreslår å endre ordlyden i universitets og høyskoleloven § 4-12 og foreslår at bestemmelsen endrer navn fra Register for utestengte studenter (RUST) til Register for sanksjonerte søkere og studenter, med en begrunnelse om at registeret ikke er begrenset til utestengte studenter, men også studenter som har fått et vedtak om eksamenskarantene eller er funnet uskikket til et yrke.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener det er viktig at navnet på registeret tydeliggjør hvilken gruppe registeret omfatter.

Utvalgets forslag § 13-4. Register for sanksjonerte søkere og studenter:

- Utvalget ønsker å presisere inn i loven at et vedtak som kvalifiserer for registeret skal slettes etter vedtakets periode er utløpt, og at det skal presiseres i loven at dette også skal slettes fra institusjonens studieadministrative system.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener utvalget kommer med en viktig presisering til lovverket, da det er viktig for studentenes personvern at utløpte vedtak fjernes også fra utdanningsinstitusjonen studieadministrative system.

Utvalgets forslag § 13-3. Nasjonal vitnemåls- og karakterportal:

- Utvalget mener at departementet også bør vurdere Units innspill om å utvide formålet til Vitnemålsportalen.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO deler utvalgets ønske om at departementet skal vurdere Units innspill om å utvide formålet til Vitnemålsportalen. Inn under forslaget ligger det at portalen bør verifisere annen oppnådd kompetanse utover vitnemål og karakterer. NSO støtter at en vitnemålsportal utvides, slik at formell kompetanse, uavhengig av hvorvidt den er opparbeidet fra en norsk eller internasjonal utdanningsinstitusjon, blir synliggjort gjennom portalen.

NSO ønsker å bemerke at ved en omstrukturering av Vitnemålsportalen er det viktig å ivareta kvalitetsstempelen og troverdigheten til portalen. Derfor er det viktig at det settes en avgrensning for hvilken type kompetanse portalen skal verifisere. Departementet bør derfor i en utredning rundt utvidelse ta stilling til hvor grensen går for hvilken kompetanse som skal inn under Vitnemålsportalen og ikke.

Kapittel 35 - Diverse bestemmelser i universitets- og høyskoleloven

Utvalgets forslag til § 10-9. Forbud mot bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet:

- Et flertall i utvalget foreslår at bestemmelsen om forbud mot bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet ved universiteter og høyskoler videreføres.

- Et mindretall i utvalget foreslår at bestemmelsen om forbud mot bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet ved universiteter og høyskoler ikke videreføres.

NSO støtter utvalgets mindretall

NSO mener at forbudet mot helt eller delvis dekkende ansiktsplagg strider med prinsippet om lik rett til utdanning fordi det kan fungere som et hinder for personer som bruker det til vanlig til å ta høyere utdanning. Videre mener vi at denne bestemmelsen begrenser menneskers rett til ytrings-, samvittighets- og trosfrihet. For å sette et slikt forbud skal det ligge faglige vurderinger til grunn, slik utdanningsinstitusjonene gjorde før forbudet ble nasjonalt. Der delvis eller helt ansiktsdekkende plagg er til hinder for at en student får oppfylt de faglige kravene skal dette kunne vurderes lokalt. NSO mener at det ikke er faglige akademiske vurderinger som er lagt til grunn bak denne lovteksten, men at bestemmelsen har kommet som et resultat av fremmedfrykt.

Forslag til ny lovtekst:

§ 10-9 videreføres ikke i den nye loven.

Kapittel 36 - Studentsamskipnadsloven og -forskrift

Utvalgets forslag til kapittel 36:

- En ny bestemmelse i universitets- og høyskoleloven som presiserer utdanningsinstitusjonenes plikt til å være tilknyttet en studentsamskipnad, samt ansvarsfordelingen mellom utdanningsinstitusjoner og studentsamskipnader. (*NSO støtter forslaget*)
- Dagens § 14 i studentsamskipnadsforskriften, der samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene er regulert, flyttes til studentsamskipnadsloven. (*NSO støtter forslaget*)
- Det settes ned en arbeidsgruppe som gjennomgår og avklarer spørsmålet om hvilke ansvarsområder som tilligger henholdsvis utdanningsinstitusjon og studentsamskipnad, eller er en offentlig oppgave. Utvalget mener også at det er behov for en utredning av hvem utdanningsinstitusjonene skal kunne tilby fri stasjon til. (*NSO støtter forslaget*)

Utvalgets forslag til § 5A *Plikt til å samarbeide* i lov om studentsamskipnader:

- Dagens § 14 i studentsamskipnadsforskriften, der samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene er regulert, flyttes til studentsamskipnadsloven.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener det vil være et tydelig signal om at man ønsker å bedre samarbeidet, med å flytte denne delen fra forskrift til lov. Vi støtter derfor forslaget, men vil påpeke at vi ikke tror det er noen automatikk i at samarbeidet blir bedre av denne endringen. For å løse de problemene utvalget skisserer krever det en bedre jevnlig kommunikasjon mellom studentsamskipnad og utdanningsinstitusjon. I tillegg kan det være nødvendig, slik utvalget foreslår tidligere, å ha en omfattende gjennomgang av hvilke oppgaver som tillegges studentsamskipnaden, hvilke utdanningsinstitusjonen har ansvar for og ikke minst hvilke oppgaver de har et felles ansvar for å løse.

Utvalgets forslag til § 7-2. *Forholdet til studentsamskipnadene:*

- En ny bestemmelse i universitets- og høyskoleloven som presiserer utdanningsinstitusjonenes plikt til å være tilknyttet en studentsamskipnad, samt ansvarsfordelingen mellom utdanningsinstitusjoner og studentsamskipnader.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO mener det er viktig å tydeliggjøre utdanningsinstitusjonenes plikt overfor studentsamskipnadene og deres ansvar for studentvelferden. Vi støtter derfor utvalgets § 7-2 i ny universitets- og høyskolelov.

Likevel ønsker vi å påpeke det samme som ved forrige forslag. Å flytte det til universitets- og høyskoleloven gir ingen automatikk i at de to ulike aktørene vil forstå hverandre bedre, eller oppgavene de skal gjøre. Utvalgets forslag om å sette ned en arbeidsgruppe er det NSO tror at vil kunne være med på å løse samarbeidsutfordringene mellom utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene.

Utvalgets forslag til dagens § 5, tredje ledd, Utdanningsinstitusjonens ansvar for studentenes velferd i lov om studentsamskipnader:

- Utvalget foreslår derfor å videreføre plikten til fri stasjon i studentsamskipnadsloven.

NSO støtter utvalgets forslag.

Fri stasjon avtaler er til for å komme studentene til gode. NSO er derfor fornøyde med at utvalget foreslår å videreføre plikten utdanningsinstitusjonene har til å tilby fri stasjoner.

Utvalgets forslag om Lov om studentsamskipnad:

- Utvalget foreslår å fastholde dagens ordning med separate lover for universiteter og høyskoler og studentsamskipnader.

NSO støtter utvalgets forslag.

NSO er enig med utvalgets vurdering om at det skal være to separate lover i og med at fagskoler også kan knytte seg til studentsamskipnader. I tillegg er studentsamskipnadene en separat juridisk enhet som gjør det mest hensiktsmessig med en separat lov.

Utvalgets forslag om videre arbeid og utredninger:

- Det settes ned en arbeidsgruppe som gjennomgår og avklarer spørsmålet om hvilke ansvarsområder som tilligger henholdsvis utdanningsinstitusjon og studentsamskipnad, eller er en offentlig oppgave. Utvalget mener også at det er behov for en utredning av hvem utdanningsinstitusjonene skal kunne tilby fri stasjon til.

NSO støtter utvalgets forslag.

Vi ser en stor verdi for alle parter å få avklart hvem som har ansvar for hvilke områder. Dette gjelder kanskje spesielt hvem som har ansvar for boliggarantien til internasjonale studenter. Dette er noen av årsakene til at vi på lik linje med utvalget ser et behov for at en arbeidsgruppe ser nøyere på samspillet mellom universitetene og høyskolene og studentsamskipnadene.

Videre mener vi en slik arbeidsgruppe bør se på studentsamskipnadsloven og tilhørende forskrift. Som utvalget selv skriver, har samfunnet endret seg mye siden studentsamskipnadene først ble opprettet. Det innebærer at studentsamskipnadene tilbyr flere tjenester enn tidligere uten at det nødvendigvis er imot samfunnsoppdraget til studentsamskipnadene, slik det muligens gjør i dagens regelverk. En slik gjennomgang kan derimot avdekke om den utviklingen som vi ser er hensiktsmessig eller ikke.

Høringsuttalelse

Selv om det ikke har blitt foreslått endringer i reglene om studentstyring i samskipnadene, vil NSO benytte muligheten til å understreke at vi mener ordningen med studentflertall i styret i samskipnadene bør fortsette.

Kontaktpersoner

Kontaktpersoner i NSO er:

Julie Størholdt Iversen, fag- og læringsmiljøpolitisk ansvarlig

E-post: julie@student.no

Telefon: 982 25 994

Line Willersrud, politisk rådgiver for fag og internasjonalisering i Norge

E-post: line@student.no

Telefon: 979 71 525